

קובץ למנוח

ענינים עקריים בגאולה
ומשיח המגיעים לזמן הגלות

קובץ 3

תהליך ביאת משיח ותקופתנו

פתח דבר

ברגשי גיל ושמחה תוך שבח והודיה לבורא עולם, הננו מוציאים לאור את קובץ "גלות וגאולה" (והוא מסלול הלימוד - שנה ב') בסדרת הקבצים בעניני משיח וגאולה היוצאים לאור במסגרת "חידון גאולה ומשיח".

קובץ זה הוא הקובץ השלישי בסדרת הקבצים היוצאים לאור בשנה זו, וענינו להסביר מהו מטרת הגלות ותפקידנו וחובתנו בה (אודות חלוקת הנושאים של שאר הקבצים - ראה ב'פתח דבר' לקובץ הראשון בסדרת הקבצים המיועדים לשנה זו).

בהתוועדות ש"ק פרשת תזריע-מצורע ה'תנש"א אמר הרבי בין השאר וזה לשונו (להלן קטעים מספר השיחות תנש"א ח"ב ע' 501. לשלימות הבנת הדברים עיי"ש):

משיח צדקנו עומד לבוא תיכף ומיד, אבל עדיין לא בא בפועל, שלכן דרושה ההשתדלות האחרונה של כל אחד ואחד מישראל להביא את המשיח.

הרבי מבאר (שם) שלימוד עניני גאולה ומשיח הוא "הדרך הישרה", הקלה והמהירה ביותר מבין כל דרכי התורה, לפעול התגלות וביאת המשיח. ובפרטיות:

"תפארת" - הוא ענין לימוד התורה, ו"מלכות שבתפארת" - הוא לימוד התורה בעניני מלך המשיח ובעניני הגאולה שנתבארו בריבוי מקומות,

- בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, בנמרא ובמדרשים, וגם - וכמיוחד - בפנימויות התורה, החל מספר הזוהר, ובפרט בתורת החסידות, בתורת רבותינו נשיאינו, ובפרט בתורתו (מאמרים ולקוטי שיחות) של נשיא דורנו - מעין ודונמא והכנה ללימוד תורתו של משיח.

אופן עריכת הקובץ:

החומר שבקובץ זה הוא ליקוט סוגיות נבחרות בעניני גאולה ומשיח, כתובים בשפה קלה וברורה להקל על החפצים ללמוד ולדעת את יסודות ועיקרי הסוגיות של גאולה ומשיח. החומר מבוסס ברובו ע"פ תורת הרבי וספרי רבותינו נשיאנו.

המקורות והסוגיות המופיעים כאן הם בבחינת טעימה קלה בלבד מתוך האוצר העשיר של תורת החסידות. אך בהחלט הוא יד ו'מפתח' לפתוח את השערים למען דעת את המבנה הכללי של נושאים אלה לרוחב ולעומק כאחד.

בהתאם לכך - כמובן שלא ניתן במסגרת זו להביא את כל המקורות הקשורים לנושאים הנידונים, אשר על כן לא הבאנו את כל המקורות הדנים בסוגיות אלו, כי אם השתדלנו להתמקד במקורות העיקריים הנחוצים להבנת הנושא. לכן אין לראות בקובץ זה חיבור המקיף בשלימות את סוגיות הגלות והגאולה כולה.

ראוי גם להדגיש: כל החומרים שבקובץ זה עברו עיבוד קל, כדי לסכם ולתמצת נושאים אלו בשביל להקל על הלומדים. מובן אפוא, שעל מנת לקבל תמונה ברורה ומקיפה יותר, יש לעיין במקור הדברים, וכפי שצויין במראי מקומות שבשולי הגליון. הדברים אמורים ביתר שאת לגבי נושאים מורכבים ומסובכים בנושאים אלו אשר בוודאי לא באנו להכריע ולקבוע מסמרות, אלא לציין לכללות ביאורי הסוגיות והענינים.

ולסיום, נביע תקוותינו כי הלימוד וה'קאץ' בתורת הגאולה, ובפרט על ידי התאחדות תלמידי הישיבות באופן של 'ויעשו כולם אגודה אחת, לעשות רצונך בלבב שלם' ובאופן ד"הקהל את העם - למען ילמדו" תהיה הפעולה האחרונה ש"תכריע את הכף" ותפעל כבר את התגלות משיח צדקנו, תיכף ומי"ד ממש!

מטה חידון גאולה ומשיח

ח"י אייר, ל"ג בעומר
תשפ"ג - שנת הקהל
ברוקלין נ.

חידון גאולת ומשיח קובץ ג'

מפתח ענינים

- פרק א | משיח - בשר ודם ..... 4.
- פרק ב | משיח בזמן הגלות..... 10.
- פרק ג | ביאת אליהו ..... 14.
- פרק ד | בית רבינו שבבבל ..... 20.
- פרק ה | עבודת דור השביעי סיום העבודה ..... 25.
- פרק ו | שינויים בעולם בגלל תהליך הגאולה (חלק א') ..... 30.
- פרק ז | שינויים בעולם בגלל תהליך הגאולה (חלק ב') ..... 36.
- פרק ח | לחיות משיח ..... 42.
- פרק ט | הוראות הרבי לזירוז הגאולה ..... 46.

הוספה:

- פרק י | חישוב קיצים ..... 52.
- פרק יא | איסור דחיקת הקץ ..... 57.
- פרק יב | חיים של מנוחה ופנימיות ..... 62.

משיח – בשר ודם

האמונה במלך המשיח

הרמב"ם בסוף הלכות מלכים¹ כותב על החובה שיש על כל יהודי להאמין בביאת המשיח. אחת מהראיות שהרמב"ם מביא, היא מהפסוקים שבפרשת בלעם שבהם מדור בר בפירוש על מלך המשיח, ומפסוקים אלו לומד הרמב"ם שבנוסף על החיוב להאמין בגאולת ישראל באופן כללי, יש גם חיוב להאמין שהגאולה תבוא על-ידי "מלך המשיח". החיוב להאמין במלך המשיח - גדול הוא עד כדי כך שהרמב"ם קובע: "וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו לא בשאר הנביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו".

אמנם, מצינו בגמרא² מחלוקת, אם הגאולה תבוא על-ידי מלך המשיח או על-ידי הקב"ה בעצמו. ר' הלל סובר ש"אין להם משיח לישראל, שכבר אכלוהו בימי חזקיה". כלומר: ר' הלל אינו חולק ח"ו על המושג של גאולה (שתבוא גאולה לישראל), אלא של דעתו הגאולה לא תהיה על-ידי מלך המשיח כי אם על-ידי הקב"ה.

טעמו של ר' הלל הוא, שהגאולה על-ידי הקב"ה בעצמו היא עוד מעלה יתירה מה' גאולה על-ידי אדם בשר ודם³. דווקא הגאולה האחרונה שבאה על-ידי הקב"ה בכבודו שהיה ביציאת מצרים⁴, אלא הגאולה תגיע ישירות על-ידי מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו.

---

(1) פי"א ה"א.

(2) סנהדרין צט, א.

(3) עד"ז ראה באריכות בס' שערי ציון ח"ג דף צט (בביאור דברי רש"י לפי דרכו). ראה גם 'נר למשיח'

ה'תש"פ) ע' קלג-קלד.

(4) ראה הנסמן בס' ילקוט משיח וגאולה כרך יב (פרשת שמות) ע' 481. ימות המשיח בהלכה ח"א ע'

לג ואילך.

אבל הגמרא דוחה את דבריו ואומרת, שהגאולה חייבת להיות דווקא על-ידי משיח בשר ודם, וכמו שמפורש בנבואת זכריה⁵: "הִנֵּה מַלְאָךְ יָבֹוא לָךְ צָדִיק וְנֹשֶׁע", שמפסוק זה מובן שיבוא מלך שהוא צדיק, והוא יושיע את עם ישראל⁶.

ה"חתם סופר"⁷ פוסק בנוגע למחלוקת זו, אשר מי שאומר עכשיו כמו שיטת ר' הלל ש"אין להם משיח לישראל" הוא כופר בתורה. משום שעל-פי הכלל ש"יחיד ורבים הלכה כרבים" הרי נפסקה ההלכה כשיטת חכמים, שהגאולה חייבת לבוא על-ידי מלך המשיח, ודעתו של ר' הלל בטילה לדעת רוב החכמים שסוברים שהגאולה תבוא על-ידי משיח. ולכן אף שר' הלל עצמו אינו נחשב כופר מצד שיטתו ש"אין להם משיח לישראל", משום שאז עדיין לא נפסקה ההלכה, מכל מקום עכשיו אחרי שנפסק כך להלכה, האומר "אין להם משיח לישראל" הרי הוא נכנס בגדר של כופר.

לכן אף בנוסח "אני מאמין" שנהוג לאמרו בקהילות רבות מדי יום נאמר: "אני מאמין בביאת המשיח", ולא רק בגאולה (בלבד).

למה צריך משיח בשר ודם?

גם מתיאורים שונים בנבואות הנביאים בקשר לגאולה שבהם מפורש שמשיח שהוא מזרע דוד - ברור שמשיח הוא בשר ודם⁸. הסיבה למה מלך המשיח צריך להיות דווקא בשר ודם מובן על-פי מה שהתבאר⁹ שהגאולה היא תכלית הכוונה של בריאת העולם. אם-כן מובן שבשביל לדעת ולהבין את הפרטים אודות הגאולה ולמה דווקא היא - על-ידי בשר ודם, צריך להקדים ולבאר את הכוונה של בריאת העולם, ואז נוכל גם להבין את הפרטים האלו.

ההסבר המובא בחסידות בנוגע לסיבת בריאת העולם הוא, שהקב"ה ברא את העולם כדי שתהיה לו יתברך "דירה" - דהיינו מקום לגור ולשכון בו, ושמקום זה יהיה דווקא - "בתחתונים". במילים אחרות: הסיבה למה ברא ה' עולם כזה חשוך המעלים על אלקות,

---

(5) זכריה ט, ט.

(6) במדרש ילקוט שמעוני (זכריה רמז תקע"ז) נאמר: "לעתיד לבוא אני בעצמי גואל אתכם". אמנם המהר"ל מפראג מסביר את דברי הילקוט כך: ה"גאולה האחרונה אף כי תהיה על-ידי המלך המשיח", עדיין יהיה בו המעלה של גילוי אור האלוהי של גאולה על-ידי הקב"ה (וכלשון המהר"ל מפראג: "אשר הוא מעמיד המשיח, ודבר זה נקרא כי השם יתברך הוא הגואל"), שלכן הגאולה האחרונה תהיה נצחית (נצח ישראל פרק סב ולהעיר מלקו"ש ח"י"ח ע' 350 הערה 58 וראה בארוכה בס' סוגיות בחסידות להר"י ז"ל ע' 230 ואילך). בביאור ההכרח לפרש את המדרש כדברי המהר"ל גם ע"פ פירוש הפשט - ראה דברי הרה"ג אברהם ברוך שי' פזנר ב'כפר חב"ד' (גליון 511 ע' 13).

(7) שו"ת חתם סופר יורה דעה סימן שנו. וכן מבואר בדברי הרמב"ם - ראה לקו"ש חל"ד ע' 114.

(8) ראה הנסמן בס' "המשיח" להרב עמנואל שחט, פרק 4 "אישיותו של המשיח".

(9) ראה קובץ א' בתחילתו.

הוא בכדי שדווקא הוא יהפוך להיות דירה בתחתונים וכלי לגילוי אלקות.

בעומק יותר מבארת תורת החסידות: רצון הקב"ה הוא שהעולם הזה יהיה דירה לו יתברך (לא על-ידי גילוי מלמעלה, אלא) על-ידי עבודת האדם דווקא. ולכן ברא ה' עולם שמלכתחילה הוא מעלים על אלוקות, ובני ישראל על-ידי קיום התורה והמצוות יהפכו את העולם לכלי הראוי לאלוקות (מצד עבודת התחתונים¹⁰). ולכן, ביהודי עצמו יש שני הפכים. יש לו גוף גשמי ונפש הבהמית, ומצד שני יש לו חלק אלוקה ממעל ממש. ועבודתו במשך חייו היא לחבר את שני ההפכים האלו לדבר אחד. חיבור שני הפכים אלו נעשה ונפעל על-ידי בירור הגוף, בכך שהנשמה מברר ומזכך את הגוף, שעל-ידי-זה הגוף מבטל את רצונותיו לרצון הנשמה וכל המחשבות הדיבורים והמעשים הם רק על פי רצון ה'¹¹.

הרעיון הזה, לחבר את הגשמיות והרוחניות שבאדם עצמו, הוא גם התוכן של עבודת האדם בעולם, לחבר ולברר את העולם שיהיה אחד עם אלוקות באופן גלוי. דבר זה נעשה ונפעל על-ידי קיום התורה ומצוות בדברים גשמיים, ובכך האדם ממשיך ומגלה את אור הקדושה גם בגשמיות העולם. ובזה מובן למה דווקא בני ישראל פועלים גילוי אלוקות בעולם, כיון שזהו גם תפקידם בעבודה עם עצמם, משא"כ שאר הנבראים אין בהם עבודה וענין זה של חיבור הפכים (גשמיות ורוחניות).

על-פי-זה מובן למה דווקא משיח יכול להביא את הגאולה, וגם למה צריך משיח להיות בשר ודם. משום שהיהודי היחידי, בשר ודם ממש, שיש בו את החיבור של רוחניות וגשמיות - נשמה וגוף בתכלית השלימות הוא מלך המשיח. בנוסף, גם הרוחניות אצל משיח שמחובר עם הגוף היא נעלית הרבה יותר מכל יהודי, וכמו שכתוב¹²: "וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה'". לכן הגאולה תבוא על-ידי משיח, משום שדווקא משיח יכול להביא לעולם כולו את השלימות של חיבור הגשמיות ורוחניות, וחיבור עליונים ותחתונים בתכלית השלימות באופן של דירה בתחתונים ממש.

”ראוי להיות משיח”

בדורות האחרונים, לאחר המקרים הידועים שבהם היו משיחי-שקר כמו שבתי צבי ימ"ש¹³, פחדו הרבה אנשים מלעסוק באמונה בביאת המשיח. אבל באמת ההוראה שאנו צריכים לקחת מהמקרים בהם היו משיחי-שקר אינה שיש להפסיק מלהאמין במשיח

(10) ביאור נקודה זו חורג ממסגרת זו. לביאור הענין ראה בד"ה תקעו תרס"ז, ובד"ה באתי לגני תש"ל ותשל"א.

(11) ע"פ ספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 107-105.

(12) ישעיהו יא, ב.

(13) ראה לקוטי דיבורים חלק ג-ד ע' 1320.

(ח"ו) ובאפשרות שצדיק כלשהו הוא אכן זה שיתגלה כמלך המשיח. שהרי יום אחד המשיח בוא יבוא, והוא יהיה אדם, בשר-ודם, ילוד אשה, צדיק גדול (הוגה בתורה ועוסק במצוות) שחי עמנו!

ההוראה שאנו צריכים ללמוד מטעותם של כל אותם אלה שלאורך הדורות הלכו אחרי משיחי-שקר אשר עשו מופתים, היא שאין לנו ללכת אחרי טעותם הגדולה של אלו שלא דבקו בגדרי ההלכה ולא חיפשו על-פי הסימנים האמיתיים לזיהויו של משיח: צדיק ההוגה בתורה ועוסק במצוותיה בשלימות.

על הדרך הראויה לגשת לנושא זה אנו לומדים מהרמב"ם. הרמב"ם קובע¹⁴, שאנחנו אמורים לזהות את המשיח על-פי סימנים שונים, בלי לחכות ולצפות לניסים ולמופתים היוצאים מגדרי הטבע.

יתירה מזו: כבר בתקופת חז"ל מצינו שדיברו חכמינו על משיח כמו שמדברים על אדם גשמי הנמצא אתנו, וכמו שמצינו בגמרא במסכת סנהדרין¹⁵: "דבי רבי שילה אמרי שילה שמו . . . דבי רבי ינאי אמרי ינון שמו . . . דבי רבי חנינה אמרי חנינה שמו . . . ויש אומרים מנחם בן חזקיה שמו".

[מאמר המוסגר: אביו של הרבי, המקובל כ"ק הרה"ק ר' לוי יצחק¹⁶ מביא שכל ארבעת השמות המופיעים בגמרא בסנהדרין יחד הם ראשי-תיבות של משיח: מנחם שילה ינון חנינה].

בגמרא מובאים גם דברי האמורא רב¹⁷: "אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש", ומפרש רש"י¹⁸: "אם משיח מאותן שחיים עכשיו, ודאי היינו רבינו הקדוש".

הרב חיים חזקיהו מדיני, מביא בספרו שדי חמד מדברי הגאון רבי אריה ליב ליפקין¹⁹ עוד כמה דוגמאות לזה, ובלשוננו²⁰: "ובדרך הזה היה משוער אצלם בכל דור מי הוא, לכן אחר החורבן בית שני היה מנחם [זהו שמו של התינוק בסיפור הידוע שנולד ביום שבו

---

(14) הלכות מלכים פרק יא הלכה ד.

(15) צח, ב.

(16) ליקוטי לוי"צ (ליקוטים על פסוקי תנ"ך ומאחז"ל) עמ' קו.

(17) שם.

(18) שם ד"ה אי.

(19) היה אב"ד בעיירות פאפעלאן, קראטינגא ווקשנה, ומחבר כמה ספרים בנגלה ובנסתר, ("אור היום", כללי התחלת החכמה" ועוד), בן אחיו של ר' ישראל סאלאנטער, וידידו של בעל ה"לשם". ראה קובץ ישורון כרך כג ע' קל ואילך, שהביא תולדותיו וכמה מחידושיו.

(20) שדי חמד (פאת השדה, מערכת האל"ף, כלל ע'). ראה להלן שהובא בקונטרס בית רבינו שבבל

נחרב בית המקדש השני²¹] .. ואחר אחרית ימיו היה רבינו הקדוש, ולכן בדורו אמרו וידעו שהוא המוכן, ואחרי מות רבי היה מי שדיבר עם רבי יהושע בן לוי בסנהדרין, ואחריו בימי רב נחמן היה רב נחמן, וכן הוא בכל דור ודור צריך להיות אחד מוכשר שמא יזכו (ועל פי זה כתבו גם כן תלמידי האר"י ז"ל שבימיו היה האר"י ז"ל), וכל זה הוא פשוט".

הנהגה זו ראינו גם אצל הרבי, שברבינו שיחות אמר על כ"ק אדמו"ר הרי"ץ שהוא משיח. הרבי אף דרש את שמו הקדוש של כ"ק אדמו"ר הרי"ץ "יוסף" ו"יצחק" בקשר לגאולה, וקשר את ההנהגה הזו עם דברי הגמרא בסנהדרין. ובלשונו הקדוש²²: "ואנן (חסידים) נעני' אבתריהו (בנוגע לרבותינו נשיאנו, ובפרט כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דר רנו) - יוסף שמו, שנאמר "יוסף אדנ-י שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'", יצחק שמו, שנאמר "אז ימלא שחוק פינו'".

---

(21) ראה לעיל קובץ ב'.

(22) ספה"ש תנש"א ח"ב ע' 497, הערה 67.

☞ **האמונה במלך המשיח:** הגאולה חייבת לבוא על-ידי מלך המשיח ולא (רק) על-ידי הקב"ה עצמו, וזהו חלק מחובת האמונה בגאולה שהיא תבוא על-ידי משיח. ואף שיש שיטה בגמרא ש"אין להם משיח לישראל", אבל להלכה נפסק שהאומר כן נחשב כמו כופר.

☞ **בשר ודם:** הסיבה למה דווקא משיח יביא את הגאולה היא משום שענינה של הגאולה היא לחבר גשמיות ורוחניות ובכדי לפעול זאת בעולם צריך להיות תחילה ענין חיבור הגוף והנשמה בתוך האדם. דווקא משיח הוא היחיד שיש בו שלימות החיבור של הגוף והנשמה (גשמיות ורוחניות) יכול לחבר עליונים ותחתונים.

☞ **ראוי להיות משיח:** בכל דור יש מישהו הראוי להיות משיח צדקנו כמו שמצינו כבר בתקופת הגמרא שאמרו מיהו המשיח שבדור (ועל-דרך-זה גם בדורות האחרונים). השדי חמד מציין אשר ענין זה היא תמיד ברור ופשוט בכל הדורות. לכן מובן שאלו שטעו והלכו אחרי משיחי שקר והניסים שהם עשו הוא משום שלא חיפשו על-פי הסימנים האמיתיים (שהובאו ברמב"ם).

משיח בזמן הגלות

בכל דור

בהרבה ספרים מובא יסוד הדברים, שבכל הדורות במשך זמן הגלות ישנו יהודי אחד, שבאם יזכה הדור ויגיע זמן ביאת הגאולה, הקב"ה ישלח אותו להיות משיח. הרבי בשיחות מציין לשלשה מקורות הבאים¹:

הברטנורא²: "בכל דור ודור ישנו אחד מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח לישראל".

החתם סופר³: "ומיום שחרב בית המקדש, מיד נולד אחד הראוי בצדקתו להיות גואל ולכשיגיע הזמן יגלה אליו ה' יתברך וישלחו".

השדי חמד⁴: "צריך להיות בכל דור אחד הראוי, אם יזכו הוא יהיה השליח על-ידי אליהו, ואם לא יזכו יהיה כשאר הצדיקים בלא הפרש. ובמות רחמנא לצלן אחד, צריך להיות אחר בדור במקומו שיהיה ראוי".

ואכן, מצינו כמה וכמה מגדולי ישראל שרמזו על עצמם שהם המשיח⁵. כמו רבי שכנא, רבו של הרמ"א, שכתב: "שכנא שמו"⁶. כך גם רמז רבינו חיים בן עטר, בעל 'אור החיים' הקדוש, שכתב בפירושו⁷: "משיח ה' ושמו חיים". כמו כן, אמרו על צדיקים גדו

---

(1) ראה ספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 95 הערות 125-126. שם ח"ב ע' 470 הערות 55, 58.

(2) פירושו על מגילת רות.

(3) חושן משפט סימן צח.

(4) בספרו שדי חמד (פאת השדה, מערכת האל"ף, כלל ע').

(5) ראה בשני הקונטרסים הנקראים בשם: "משיח שבכל דור" (הראשון להרב יוסף יצחק ש"י קעלער והשני להרב ישכר דוד ש"י קלוזינר), ריבוי דוגמאות לזה עד לדורות אלו ממש.

(6) הגהות "שי למורא" על שמות גיטין לה"ב בית שמואל" והובא בכמה מספרי האחרונים במסכת סנהדרין

על אתר. ראה גם קו ונקי על הל' גיטין ח"ב, שמות אנשים אות ש סק"ג.

(7) דברים טו, ז.

לים בדורות האחרונים - כמו על בעל 'חידושי הרי"ם' מגור, על רבי ישראל מרוז'ין, על בעל 'צמח צדיק' מוויז'ניץ, ועוד - שהם ראויים להיות המשיח.

סובל תחלואים בפתחה של רומי

בגמרא במסכת סנהדרין⁸ מסופר הסיפור הבא: התנא רבי יהושע בן לוי מצא את אליהו הנביא בפתח מערת רבי שמעון בר יוחאי, ושאלו מתי יבוא משיח. ענה לו אליהו הנביא: לך ושאל אצל מלך המשיח. שאל שוב רבי יהושע: והיכן הוא יושב? ענה לו אליהו הנביא: בפתחה של רומי.

הוסיף רבי יהושע ושאל שוב: ומה הם הסימנים (בכדי לדעת מיהו)? השיב אליהו: הוא יושב בין עניים סובלי חולאים. כל העניים מסירים את תחבושותיהם בבת אחת, מניקים את פצעיהם וחוזרים וחובשים אותם, ואילו משיח מסיר כל פעם רק תחבושת אחת וחובש אותה, כיון שאם ייקרא לבוא לגאול את ישראל, לא יתעכב אפילו לרגע.

ממשיכה הגמרא ומספרת, שרבי יהושע בן לוי הלך אל מלך המשיח ושאלו: מתי יבוא מר? ענה משיח: "היום". עבר יום ומשיח עדיין לא בא. חזר רבי יהושע אל אליהו והתלונן שמשיח שיקר לו, שהרי אמר שמשיח יבוא היום, ולפועל לא בא. אליהו הנביא הסביר, כי כוונתו של מלך המשיח הייתה לדברי הפסוק⁹: "היום, אם בקולו תשמעו". כלומר: אם תשמעו בקולו של הקב"ה תבוא הגאולה היום.

מכמה פרטים בסיפור זה, אנו לומדים על מציאותו ומצבו של מלך משיח בזמן הגלות:

פתחה של רומי: המהר"ל מבאר באופן נפלא את דברי אליהו הנביא, שמשיח יושב בפתחה של רומי, שהדברים מכוונים אל גלות (רומי) שבה אנו נמצאים עכשיו. מלך המשיח יושב כביכול על פתחה של רומי ולא בתוך רומי. כלומר: פתח העיר הוא המקום שבו העיר מסתיימת ויוצאים ממנה, והכוונה בזה היא שמלך המשיח יגדל ויבוא על-ידי ומתוך סוף הקיום של רומי¹⁰. מלך המשיח מחכה לביטולה של מלכות רומי (הכוונה היא למלכות הכי גדולה בתקופת התגלות משיח), ורק אז משיח יכול לקבל את המלכות.

סימני מלך המשיח: הרבי מבאר¹¹ אשר הטעם למה סימניו מלך המשיח בסיפור הם, שהוא יושב בין עניים וסובל חולאים, הוא משום "שמשיח נמצא בזמן ומקום הגלות ובמציב של גלות שסובל תחלואי הגלות". והסיבה למה מלך המשיח מסיר רק תחבושת אחת

(8) צח, א.

(9) תהלים צז, ב.

(10) ע"פ נצח ישראל פכ"ח.

(11) ספה"ש ה'תנש"א ח"ב ע' 497.

וחובש אותה, ורק אחר-כך מסיר את השנייה, היא מכיוון שמשיח "מצפה בקוצר רוח ובכליון עיניים להתגלות". דהיינו שמשיח אינו מגיע רק בזמן הגאולה, אלא סובל ביחד עם בני ישראל בזמן הגלות, והוא גם מחכה בכליון עיניים להתגלות.

מדוע משיח נמצא כבר בזמן הגלות?

על פי פשטות הדברים מובן שהסיבה למה משיח נמצא עמנו בזמן הגלות היא, מכיוון שבכל דור ובכל רגע הגאולה יכולה לבוא, וכמו שהשיב משיח לרבי יהושע בן לוי: "היום (אם בקולו תשמעו)", לכן "צריך להיות בכל דור אחד הראוי אם יזכו".

ובלשונו של הרב¹²: "וכמובן ההכרח על זה בפשטות: מאחר שכשישראל עושין תשר בה הרי "מיד הן נגאלין" . . . הרי בהכרח שמשיח יהיה מוכן מיד ברגע שלאחרי החורבן, כדי שתוכל להיות הגאולה - "מיד" כשעושין תשובה".

מדוע משיח נמצא במקום הגלות?

נאמר בנביא הושע¹³: "וְנִקְבְּצוּ בְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו וְשָׂמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן הָאָרֶץ". ומפרש הרד"ק¹⁴: "ושמו להם ראש אחד - זהו מלך המשיח, ועלו מן הארץ - מארץ גלותם יבואו לארצם". הרי מפורש, שמשיח נמצא בחוץ-לארץ עם בני ישראל, ומשם מביא אותם אל ארץ ישראל.¹⁵ נשאלת השאלה: למה משיח נמצא עם בני ישראל במקום הגלות?

טעם הדבר, שמשיח יושב בחוץ-לארץ ובגלות, מובן מדברי הרב¹⁶ המיוסדים על-פי דברי הרמב"ם¹⁷ שלפני התגלותו המושלמת, המשיח יהיה מנהיג גדול, שמפיץ יהדות בקרב בני ישראל, ומחזיר אותם אל דרך התורה והמצוות. לפי זה מובן שמקומו הוא היכן שנמצאים רוב בני-ישראל, בחוץ-לארץ, שם הוא מקרב אותם ומעודד אותם, ומשם - הוא מביא את הגאולה בבוא זמן הגאולה ועולה עמם לארץ ישראל.

(12) לקו"ש חכ"ט ע' 14. הובא לעיל בקובץ ב'.

(13) ב, ב.

(14) על אתר (ומביא שם "וכן תרגם יונתן").

(15) ראה גם שמות רבה א, כו. תרגום לשיר השירים (ח, א-ב).

(16) ראה לדוגמא: ספה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 468 ובהערה 35. שם ע' 472.

(17) הלכות מלכים פי"א ה"ד. ראוי לציין, כי לעומת כל המקורות הללו, ידועים דברי הרמב"ם באגרת

תימן, שם הוא שולל את האפשרות שמשיח יהיה בחוץ לארץ, ואומר כי "בתחילה יראה בארץ ישראל, כי בארץ ישראל תהיה תחילת היראותו". אך בספר ההלכות שלו הוא אינו מזכיר דבר בענין זה. וראה גם אוה"ח הקדוש פ' ראה טו, ו. הדיעות השונות שנשמנו בס' ימות המשיח ע' 180 ואילך, ס' הנה ימים באים ח"א פ' וארא. ואכ"מ.

- ☞ **משיח בכל דור:** בכל דור ישנו אחד מזרע יהודה שראוי להיות משיח וכשיגיע הזמן הקב"ה ישלח אותו להביא את הגאולה. הרבי הביא מקורות לכך מהברטנורא, החתם סופר והשדי חמד.
  - ☞ **מלך המשיח מחכה לגאולה:** מלך המשיח סובל יחד עם בני ישראל ו"מצפה בקוצר רוח ובכליון עיניים להתגלות" וסופה של שלטון רומי (שבדורנו) ולכן הוא עומד תמיד מוכן באופן שברגע זה יוכל להתגלות.
  - ☞ **משיח בזמן ומקום גלות:** הסיבה שמשיח נמצא עמנו בזמן הגלות הוא משום שהגאולה יכול לבוא בכל רגע ולכן משיח עומד מוכן להביא את משיח. בנוסף הסיבה למה משיח נמצא עמנו **במקום הגלות** הוא משום שהוא מכין את עם ישראל בגלות לזמן הגאולה ומשם מגיע הגאולה.
-

ביאת אליהו

אליהו - מבשר הגאולה

חז"ל קבעו אשר לפני ביאת המשיח יבוא אליהו ויבשר את הגאולה. וכמו שכבר נאמר במלאכי¹: "הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלֵחַ לְכֶם אֶת אֱלִיהוּ הַנְּבִיא לְפָנַי בּוֹא יוֹם ה' הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא. וְהָשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בְּנֵים וְלֵב בְּנֵים עַל אָבוֹתָם". הגמרא במסכת עירובין² לומדת מפסוק זה, שביאתו של אליהו תהיה יום קודם ביאת משיח ("לפני בוא יום ה' הגדול") בשביל לבשר על הגאולה³.

הרמב"ם כותב בפירוש המשניות שלו⁴, שביאת אליהו כבר נשמעה ממש רבינו בעצמו: "לא נשמע ממש רבינו ע"ה זה הלשון, אבל נשמע ממנו זה הענין. לפי שמשנה סיפר בביאת המשיח... ושיקדים אותו האיש לישר לו הארץ, והוא אליהו". דהיינו שביאתו של אליהו היא הקדמה לביאתו של משיח, על-ידי שהוא מכין את העולם להיות ראוי לזמן הגאולה ("לישר לו הארץ").

אחד הטעמים לזה שאליהו יזכה לבשר על הגאולה הוא משום שבזמן שפנחס בן אלעזר (פנחס זה אליהו⁵) הרג את זמרי כשחטא עם המדינית, אמר הקב"ה⁶: "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום". ופירש בתרגום יונתן בן עוזיאל שהקב"ה נשבע לפנחס שבשכר מעשיו שקנא לה' יחיה לעולם ויבשר על הגאולה⁷.

(1) ג, כג-ד.

(2) עירובין מג, א-ב.

(3) פירוש רש"י בעירובין שם.

(4) עדיות פרק ח משנה ז' (במשנה שם מובא: "אמר ר"י מקובל אני... הלכה למשה מסיני, שאין אליהו

הנביא בא... אלא וכו'". על כך מפרש הרמב"ם כמו שמובא בפנים).

(5) מדרש פרקי דרבי אליעזר פרק מז ועוד.

(6) במדבר כה, יב.

(7) ראה גם מדרש אגדה במדבר פרק כה.

זמן הבשורה

בעת שאנו מציירים לעצמנו איך תהיה התחלת הגאולה, בדרך כלל אנו מציירים תמונה שיום אחד נשמע את אליהו הנביא מכריז על ביאת המשיח, ולאחרי זה (ביום הבא) תתחיל הגאולה וכולנו נעלה לארץ ישראל ויהיה אז בית המקדש. אמנם לפועל נראה שלא דווקא שסדר הדברים יהיה כן.

ובהקדים: כמו בכל דבר ביהדות, אם אנו רוצים לדעת מה ואיך משהו צריך להעשות, אז צריך לבדוק בספרי ההלכה המדברים על כך. כשם שיש ללמוד את ספרי הלכה כמו השולחן-ערוך בכדי לדעת הלכות שבת, ציצית, כשרות, מילה, תפילין וכיוצא בזה, כך גם לגבי תהליך הגאולה, אם אנו רוצים לדעת מה בדיוק להאמין, אי אפשר לבסס את הידע שלנו רק על מדרשים וגמרות (ובפרט שיש הרבה שיטות וסתירות בגמרא ומדרשים), אלא אנו חייבים לבדוק בספרי ההלכה המדברים על ביאת המשיח וסדר הדברים בזה⁸.

בהלכות מלכים⁹, הרמב"ם כותב אודות סדר ביאתו של אליהו. וזה לשונו: "ראה מפשוטן של דברי הנביאים שבתחילת ימות המשיח תהיה מלחמת גוג ומגוג, ושקודם מלחמת גוג ומגוג יעמוד נביא לישראל ולהכין לבם, שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליה וגו', ואינו בא ... אלא לשום שלום בעולם... ויש מן החכמים שאומרים שקודם ביאת המשיח יבא אליהו. וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו... אין סידור הוויית דברים אלו ולא דקדוקיהם עיקר בדת"¹⁰.

דהיינו שהרמב"ם מביא כאן שתי דיעות בענין ביאת אליהו: לדעה אחת ביאת אליהו תתרחש לפני מלחמת גוג ומגוג, ואילו לדעה השנייה ביאת אליהו תתרחש לפני ביאת המשיח.

ביאת המשיח וביאת אליהו

מדברי הרמב"ם האמורים נראה ברור, שביאת המשיח אינו תלוי בביאת אליהו.

ביאור הדברים¹¹:

---

(8) ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 149 הערה 51.

(9) פ"ב ה"ב.

(10) רמב"ם שם. וראה לקו"ש ח"ט ע' 533, לקו"ש ח"ט ע' 418, וראה תורת מנחם התוועדות תשמ"ג

ע' 1312 ועוד.

(11) סוגיא זו מסובכת ביותר, ולא באנו לקבוע בזה מסמרות, ובפרט שיש אריכות גדול בשיטות השונות

בזה ובהבנת דברי הרבי בזה (ראה סוגיות בגאולה (תשנ"ו) ע' 21 ואילך. קובץ הערות וביאורים גליון תתרחש ע'

10 ואילך ועוד). בכל זאת להלן בפנים הובא (בקיצור) ביאורי הרבי בנושא זה כפי הבנתנו.

הנה לפי השיטה הראשונה שהביא הרמב"ם, (שכנראה שהרמב"ם פסק כמותה¹²), ביאת אליהו הוא לפני מלחמת גוג ומגוג. ולפי שיטת הרמב"ם במקום אחר¹³, נראה שזמן מלחמת גוג ומגוג יהיה זמן מה לאחר התגלות המשיח (באמצע הזמן של 'חזקת משיח', שאז משיח ילחום מלחמת ה'). ואם-כן יוצא שביאת אליהו תהיה זמן מה לאחר התחלת פעולות המשיח, (דהיינו לאחר הזמן ש"יעמוד מלך מבית דוד וכו' ויכוף כל ישראל וכו'").

וכן הוא ביתר שאת לפי שיטה השנייה שהביא הרמב"ם, שאליהו הנביא יבוא "קודם ביאת משיח", שהפירוש בזה הוא¹⁴ שאליהו הנביא יבוא קודם שמלך המשיח ינצח במלחמת גוג ומגוג, אבל אחרי התחלת פעולותיו של מלך המשיח. מכאן אנו רואים שיתכן מצב שמשיח כבר בא והתחיל לפעול בעולם עוד קודם הבשורה של אליהו הנביא על ביאת משיח.

ועפ"ז יוצא שלפי הלכה, לא דווקא שהבשורה של אליהו הנביא על ביאת המשיח תהיה הדבר הראשון בתהליך הגאולה, אלא יכול להיות שתחילת תהליך הגאולה כבר יקרה, ורק תקופת זמן אחר כך יבוא אליהו.

משום סיבה זו היה אפשרי לרבי עקיבא (וחכמי דורו) לחשוב על בר כוכבא שהוא משיח, אף על פי שאליהו לא בא עדיין לבשר הגאולה, כיון ש"אינו ברור ברז"ל יום ביאת אליהו בדיוק, אם קודם גילוי הראשון דמשיח או קודם נצחונו במלחמה או קודם שיוודו בו הכל וכיוצא בזה. ולכן היה מקום לומר על בר כוכבא שהוא משיח¹⁵.

בנוסף לכל האמור לעיל, הרי הרמב"ם מסיים שם שלפועל לא ידע אדם איך יהיה עד שיהיה, דהיינו שאינו ידוע מתי בפועל יבוא אליהו וכו'¹⁶. ואם-כן מובן ביתר שאת, איך שאי-אפשר לומר ולקבוע שביאת המשיח תלוי בביאת אליהו.

(12) לקו"ש ח"ה ע' 419 בהערה ד"ה כי. הדרן על הרמב"ם תשמ"ז ס"ו.

(13) אגרת תימן פ"ג: "ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע (ירמי' ל, ז) . . הוא רומז בזה למלחמת גוג ומגוג בהחלט, והיא תהי' זמן מה אחרי התגלות המשיח". וכן משמע מדברי הרמב"ם כאן, שמלחמת גוג ומגוג תהי' בתחילת ימות המשיח.

(14) אג"ק ח"ב ע' רל"ג. וראה גם לקו"ש ח"ב ע' 184-5. שיחת ו' תשרי תשמ"מ, בשיחה הב' (ע"פ סרט הקלטה, בסביבות 28:00). הדרן על הרמב"ם תשמ"ז ס"ז.

אמנם להעיר שבמקום אחר, משמע שהרבי לומד באופן אחר, שלפי שיטה השנייה שהביא הרמב"ם, אליהו יבוא לפני ביאת המשיח, ומלחמת גוג ומגוג תהי' רק לאחר ביאת המשיח. ראה לקו"ש ח"ה ע' 419 בהערה ד"ה כי. תורת מנחם תשמ"ג ע' 1312 (אמנם הלשון שם הוא כנראה הוספת המניחים, ובהנחה באידיש לא הובא). אמנם הרבי מבאר שם, שנראה שהרמב"ם פסק כדיעה הראשונה, שמשיח יבוא לפני גוג ומגוג, ולא לפני ביאת המשיח. ואכ"מ.

(15) התוועדויות תשי"ח ח"א ע' א (דפוס תשנ"ג).

(16) ראה תורת מנחם תשמ"ב ח"ב ע' 628.

אחכה לו בכל יום

גם מצינו עוד הסברים על זה באופנים אחרים:

(1) הגמרא אומרת במסכת עירובין¹⁷ שאליהו יבוא רק לבית דין הגדול (שבטבריא¹⁸) ורק להם הוא יודיע על ביאת המשיח. אם-כן מובן אשר מכך שלא שמענו את בשורת הגאולה אתמול, אין כל סיבה לומר שמשיח לא יכול לבוא היום משום שהרי הודיע כבר לבית דין הגדול.

(2) אם הגאולה תבוא באופן של "אחישנה" - קודם הזמן שנקבע על-ידי הקב"ה, אז אליהו יבוא ביחד עם משיח ולא לפניו¹⁹.

בקשר לכך יש לציין אל המסופר בגמרא²⁰ במסכת סנהדרין, שר' יהושע בן לוי שאל את משיח צדקנו "לאימת אתי מר", והשיב לו: "היום", ובהמשך הגמרא שם מוסבר שה' כוונה היא שמשיח יבוא "היום אם בקולו תשמעו"²¹.

הרבי לומד מתשובתו של מלך המשיח "היום אם בקולו תשמעו", שמכאן רואים, שאם בני ישראל הם במעמד ומצב של "בקולו תשמעו" משיח יכול לבוא תיכף ומיד באותו היום, ואף ש"לא אתא אליהו מאתמול"²².

(3) כיון שמשיח יכול לבוא בכל יום - "אחכה לו בכל יום שיבוא" - ואליהו הנביא צריך לבשר ביום שלפני זה על ביאת המשיח - הרי אליהו הנביא בא לטבריא בפועל ממש כל יום ומבשר על ביאת המשיח (במיוחד) לאלו שמחכים ומצפים לגאולה ועומדים במעמד ומצב של "אחכה לו בכל יום שיבוא"²³.

האם אליהו הנביא יכול לבוא בכל יום?

ערב שבת וערב יום טוב

הגמרא אומרת במסכת עירובין²⁴, שאליהו הנביא לא יכול לבוא בערבי שבתות ובערבי

(17) שם.

(18) ראה תורת מנחם תנש"א ח"ד ע' 48.

(19) תורת מנחם תשד"מ ח"א עמ' 63.

(20) צח, ב.

(21) תהלים צה, ז.

(22) תורת מנחם תשמ"ג ח"ב ע' 1159.

(23) ספה"ש ה'תנש"א ח"א ע' 38.

(24) שם. יש להעיר שכל השקו"ט דלהלן שייך מלכתחילה רק לפי המאן דאמר בעירובין, שהוא הדיעה

השנייה שברמב"ם הלכות מלכים, שהרמב"ם לא פסק כמותה.

יום טוב - מפני הטורח. היינו, שכיון שבני ישראל הם טרודים בהכנות לשבת או יום טוב, תהיה זו טרחה בשבילם אם אליהו יבוא לבשר אז על הגאולה.

אבל השאגת אריה כותב²⁵, שבגמרא זו מדובר רק על מצב שמישיח יבוא באופן של "אחישה" - קודם הזמן המיועד לגאולה, שאז הגאולה לא תבוא בערב שבת וחג. אבל אם הגאולה תבוא באופן של "בעתה", היינו הזמן שנקבע על-ידי הקב"ה לגאולה - גם אם בני ישראל אינם ראויים (ח"ו), אז אליהו יבוא אפילו בערבי שבת ויו"ט, כיון שאי אפשר לדחות את זמן קץ הגלות רק "מפני הטורח".

הרבי אומר²⁶, שלפועל בכל מקרה²⁷ אליהו יכול לבוא בערבי שבת וחג. אף-על-פי "ש"אין אליהו בא כו' בערבי שבתות כו' מפני הטורח", הרי בודאי מוותרים ישראל על ה"טורח" בשביל ביאת אליהו ומשיח! ועוד (ועיקר) - גם קושיא זו בטח תשבי יתרא²⁸.

שבת

אחד מהדברים האסורים בשבת הוא ללכת חוץ לעיר מרחק של אלפיים אמה, ואיסור זה נקרא איסור תחומין. ויש מחלוקת בגמרא²⁹ האם יש 'איסור תחומין' גם באויר שלמי עלה מעשרה טפחים מהקרקע של רשות הרבים או לא³⁰. ולפי זה אומרת הגמרא, שישנו ספק אם אליהו יכול לבוא בשבת, כיון שהוא מגיע מן השמים הרי יש ספק אם יש איסור ללכת מרחק של יותר מאלפיים אמה אם נמצאים למעלה מעשרה טפחים מהקרקע³¹.

למרות מה שכתוב בגמרא, הרבי אמר שבפועל יש לצפות לביאת אליהו בשבת, וכמו שמשמע בפירוש מלשוננו³²: "ויה"ר. . שבעיצומו של יום השבת, יבוא "פנחס זה אליהו" . . ותיכף ומיד ביאת דוד מלכא משיחא".

(25) בספרו טורי אבן, ר"ה יא, ב.

(26) ספה"ש ה'תשמ"ח ח"ב ע' 611 הערה 108.

(27) לא משנה אם הגאולה תהיה 'בעתה' או קודם הזמן.

(28) אותו הספק שישנו אודות ביאת אליהו בערב שבת ויו"ט, ישנו גם אודות ביאת המשיח בע"ש ויו"ט.

על כך ראה להלן בהרחבת ענינים'.

(29) עירובין שם.

(30) ראה שו"ע אדה"ז אורח חיים ח"ב סימן תד סעיף א.

(31) אותו הספק שישנו אודות ביאת אליהו בשבת, ישנו גם אודות ביאת המשיח בשבת. על כך ראה

להלן בהרחבת ענינים'.

(32) תורת מנחם תשמ"ז ח"ד ע' 23.

☞ **המקור לביאת אליהו:** משה רבינו אמר אשר לפני ביאת המשיח יבוא אליהו להכין את העולם להיות ראוי לגאולה. חז"ל קבעו על-פי פסוק במלאכי אשר תפקידו הוא לבשר את בואו של המשיח. הסיבה שזכה לזכות זה הוא משום שקינא פנחס (זה אליהו) לה' במעשה זמרי.

☞ **מתי אליהו הנביא בא:** להלכה אליהו אינו מוכרח לבוא לפני תחילת הגאולה, אלא בשלב מאוחר יותר. לפי זה מובן למה ר' עקיבא חשב על בר כוכבא שהוא מלך המשיח אף שאליהו עדיין לא בישר על הגאולה.

☞ **איך אפשר לחכות כל יום למשיח:** גם יתכן אשר אליהו רק יבשר לבין דין הגדול, וכן משמע שזמן ביאתו יכול להשתנות (ותלוי על המעשים טובים של בני ישראל).

☞ **ערב שבת ויום טוב:** אפילו שהגמרא אומרת שאליהו לא יבוא בערב שבת ויום טוב (ואולי גם לא בשבת), אבל לפועל אליהו יכול לבוא כפי שמשמע ממקורות שונים.

בית רבינו שבבבל

חיבור הבתי-כנסיות לעתיד לבוא

מקדש מעט בזמן הגלות

אחת עשרה שנים לפני חורבן בית המקדש הראשון, הגלה נבוכדנצר מלך בבל את יכניה מלך יהודה יחד עם עוד יהודים רבים ובתוכם ארבעה עשר אלף תלמידי חכמים ורבים מגדולי ירושלים, ביניהם היו גם מרדכי היהודי ויחזקאל הנביא. היהודים הגר לים לא הרגישו בחיבור שלהם להקב"ה כמו שהיה בבית המקדש (שהרי ענינו של בית המקדש הוא - מקום מיוחד להשראת השכינה בגילוי וכמו שנאמר בפסוק³³: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם"). עכשיו שהם ירדו לגלות הם חשבו שהקב"ה עזב אותם והסיר את השגחתו מהם³⁴.

בקשר לכך נאמרו דברי נחמתו של הנביא יחזקאל אשר גם בזמן הגלות הקב"ה משגיח עליהם והשכינה נמצאת איתם. וכך נאמר בנבואתו: "וְאָהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט בְּאַרְצוֹת אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם".

בגמרא במסכת מגילה³⁵ דורשים חז"ל על פסוק זה, שבזמן הגלות, כשאין לנו בית המקדש, הקב"ה משרה את השכינה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. זאת אומרת שבנוסף לזה שהשכינה גלתה ביחד עם בני ישראל למקום הגלות, יש (יותר) השראת השכינה בבתי כנסיות ומדרשות.

(33) כה, ח.

(34) ראה מפרשים על אתר ועוד. בפרטיות ראה בפירוש המקרא המכונה בשם 'דעת סופרים' להרב חיים דב רבינוביץ ז"ל (אשר הרבי דיבר בשבחו - ראה: אג"ק שלו ח"כ סוף ע' רמב. שיחות קודש ה'תשכ"ח ח"א ע' 506).

(35) כט, א.

אמנם עיקר השראת השכינה בזמן הגלות היא במקום שבו גר נשיא הדור, וכמו שה' גמרא מפרטת³⁶: "בבבל היכא (נמצא - עיקר - השכינה)? אמר אביי בבי כנישתא דהוצל ובי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא" (בבית הכנסת שבעיר הוצל ובבית הכנסת שף ויתיב³⁷ שבנהרדעא)³⁸.

מה יקרה לבתי כנסיות כשתבוא הגאולה?

בזמן הגאולה יתקבצו כל הבתי כנסיות ובתי מדרשות (עם הקרקע שעליהם הם בנויים³⁹) לארץ ישראל⁴⁰, ויתחברו לבית המקדש השלישי⁴¹.

המהרש"א⁴² מסביר לפי זה את דברי המדרש, שבית המקדש השלישי יהיה גדול כמו ירושלים בזמן הזה, שזה יהיה על-ידי שכל הבתי כנסיות ובתי מדרשות יתחברו אל בית המקדש.

והמהרש"א מסיים: "ונמצא, עתה בגלות שאני עומד בבית הכנסת הרי הוא מקום המקדש גופי' דלעתיד".

הרבי מסביר, שסדר החיבור אל בית המקדש (איזה בית כנסת יהיה קרוב יותר אל בית המקדש), תלוי במידת הקדושה והשראת השכינה של הבתי כנסיות. בית כנסת שהייתה בו יותר השראת השכינה יהיה יותר קרוב אל בית המקדש, ובית כנסת שהייתה בו פחות השראת השכינה יהיה רחוק יותר.

בית רבינו שבבבל

השראת השכינה שבבית רבינו שבבבל - שהוא בית הכנסת של נשיא הדור - היא נע' לית הרבה יותר מהשראת השכינה שבשאר הבתי כנסיות ובתי מדרשות. שהרי הוא מקום המיוחד (אחד יחיד ומיוחד), שהוא תמורת המקדש שבירושלים ("המקום אשר יבחר ה'") שבו נמצא עיקר השראת וגילוי השכינה, ובלשון רש"י⁴³: "מקום שניכר בו שהיא שורה שם".

(36) שם.

(37) ביאור סיבת שם זה ראה פירש"י שם ד"ה דשף ויתיב.

(38) קונטרס בית רבינו שבבבל, ספה"ש ה'תשנ"ב ח"ב ע' 465.

(39) ספה"ש ה'תשמ"ט ע' 98-99.

(40) מגילה שם.

(41) במהרש"א שם.

(42) שם.

(43) פרש"י לעין יעקב שם.

ולכן גם לא יתכן שהשראת השכינה במדרגה זו תהיה בשני בתי כנסיות באותו הזמן, כיון שיש רק מקום אחד בכל זמן שבו בחר ה' שיהיה במקום השראת השכינה בבית המ־קדש. דבר זה גם מובן מדברי הגמרא. לאחר שאומרת הגמרא שהשכינה הנעלית נמצאת בבתי הכנסת בהוצל ובנהרדעא, היא מוסיפה ואומרת: "ולא תימא הכא והכא, אלא זמנין הכא וזמנין הכא".

כלומר: אל תאמר שעיקר השראת וגילוי השכינה הוא גם כאן וגם כאן, בשני המקומות (בבית הכנסת שבהוצל ובבית הכנסת "שף וית"ב" שבנהרדעא) בבת אחת. אלא שבאמת בתקופה מסויימת הייתה עיקר השכינה בהוצל ובתקופה אחרת בנהרדעא, אבל לא בשני המקומות יחד באותו הזמן, כי מוכרח להיות שהשכינה הנעלית נמצאת במקום אחד דווקא. שכן כמו שמקום בית המקדש היה במקום אחד ויחיד, כך גם מקום עיקר השכינה בגלות הוא רק במקום אחד ויחיד בלבד.

ולכן, גם בנוגע לחיבורו לבית המקדש השלישי, ה'בתי רבינו שבבבל' יתחברו באופן יותר מיוחד משאר הבתי כנסיות ומדרשות. שיהיו מחוברים ממש לבית המקדש (נוגעים ודבוקים בו ללא הפסק ביניהם), ועל ידם ובאמצעותם יהיו מחוברים לבית המקדש כל שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות.

בית רבינו שבבבל האחרון

מעלה מיוחדת יש בבית הכנסת של נשיא דורנו - 770, שבנוסף לזה שהוא בית הכ־נסת של נשיא הדור שלכן השראת השכינה שם היא באופן הכי נעלה, הנה כיון שזהו ה'בית רבינו שבבבל' האחרון בגלות, הנה לא רק שיהיה מחובר לבית המקדש ממש, אלא יתר על-כן: משם תהיה גם גאולת השכינה, ששם מתגלה בית המקדש השלישי (שענינו השראת וגילוי השכינה) תחילה, ואחר-כך נעתק למקומו בירושלים. כלומר: בית המק־דש השלישי ירד מן השמים במקום האחרון בו היה בית רבינו שבבבל ומשם הוא ישוב לירושלים.

למעלה מיוחדת זו מביא הרבי שני טעמים: טעם הראשון הוא, שגאולת השכינה מת־חילה מהמקום האחרון בו שרתה בזמן הגלות, וממילא גם התגלות בית המקדש (שענינו הוא גילוי השכינה בכל התוקף), תהיה במקום האחרון בו היה המקדש מעט העיקרי בזמן הגלות, ומשם ישוב בית המקדש לירושלים.

והטעם השני שבית המקדש ירד דווקא בבית רבינו שבבבל האחרון, משום שהוא גם המקום בו נמצא מלך המשיח בזמן הגלות ומשם ניתן הכוח להביא את הגאולה. ומכיון שכך, הרי הוא לא רק ה"מקדש מעט" העיקרי בבבל, אלא גם "מקום המקדש גופי" דלע־תיד", שבו יתגלה המקדש דלעתיד, ומשם ישוב לירושלים.

מעלה מיוחדת נוספת שיש בבית רבינו שבדורנו היא המעלה שמבית זה מפיצים את תורת החסידות בכל העולם, "אשר ע"י הפצתה חוצה, פועלים ביאת מלכא משיחא"⁴⁴.

"עומד על גג בית המקדש"

במדרש ילקוט שמעוני⁴⁵ מתארים חז"ל את התגלות המשיח בדרך זו: "בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית-המקדש, והוא משמיע להם לישראל ואומר, ענווים הגיע זמן גאולתכם". בהשקפה ראשונה, אין הדבר מובן: לאחר שבית המקדש נבנה, ומלך המשיח עומד כבר על גג... מה הצורך להכריז ש"הגיע זמן גאולתכם"?

מסביר על כך הרבי⁴⁶, כי כוונת המדרש היא לתקופה שלפני הגאולה, וההבנה של המושג "על גג בית המקדש", היא - מקום שבתו של משיח בחוץ-לארץ: כשם שגג בית המקדש לא נתקדש בקדושת בית המקדש עצמו⁴⁷, כך חוץ-לארץ לא נתקדשה בקדושת ארץ ישראל. ומשם, ממקום הימצאו בגלות, מכריז משיח ואומר: "ענווים, הגיע זמן גאולתכם!".

ב'קונטרס בית רבינו שבבבל' הרבי מוסיף ומבאר את ההדגשה בדברי המדרש "בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית-המקדש", שהכוונה "על גג בית המקדש דמקדש מעט שבחוץ לארץ שהוא במקום המקדש בירושלים"⁴⁸.

---

(44) על כל הנ"ל, ראה בארוכה בספה"ש ה'תשנ"ב ח"ב ע' 465 - 468 ובהערות שם.

(45) ישעיה רמז תצט.

(46) ספה"ש ה'תשנ"א ח"א ע' 139 הערה 108.

(47) ראה פסחים פה, סע"ב.

(48) ספה"ש ה'תשנ"ב ע' 468 הערה 38.

- ☞ **מקדש מעט בזמן הגלות:** בזמן הגלות השכינה נמצאת עמנו, ובפרט בבתי כנסיות ובתי מדרשות, ובאופן מיוחד ב"בית רבינו שבבל".
  - ☞ **בתי כנסיות לעתיד:** לעתיד לבוא יבואו כל הבתי כנסיות יבואו לארץ ישראל ויתחברו לבית המקדש. סדר חיבורם תלוי במדרגת הקדושה של המקום.
  - ☞ **בית רבינו שבבל:** בבית רבינו שבבל שוכנת עיקר השראת השכינה, ובכל תקופה יש רק בית רבינו שבבל אחד. לכן יהיו מחוברים ממש לבית המקדש לעתיד לבוא.
  - ☞ **בית רבינו שבבל האחרון:** המעלה של בית רבינו שבבל האחרון הוא שמשם יתחיל הגאולה, משום שהגאולה באה מהמקום האחרון בו שרתה השכינה בגלות ודווקא משם הגיע הכוח להביא את הגאולה ובמיוחד על-ידי הפצת המעיינות של החסידות.
  - ☞ **ענווים הגיע זמן גאולתכם:** הצורך שמלך המשיח יכריז ש"הגיע זמן גאולתכם" הוא דווקא ממקום הימצאו בגלות (מקדש מעט שבחו"ל).
-

עבודת דור השביעי

סיום העבודה

כבר הוסבר בארוכה אשר סיבת ומטרת בריאת העולם הן ש"נתאווה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים¹. היינו שבעולם הגשמי והחומרי ישכון ויתגלה הגילוי האלוקי האין-סופי, וזה יקרה בשלימות בגאולה האמיתית והשלימה.

במתן תורה שאז התבטל הפירוד והגזירה בין העליונים (רוחניות) ובין התחתונים (גשמיות), הפך הרעיון הזה למטרת העבודה שלנו בעולם והשאיפה שלנו, לפעול על העולם ולהכינו למצב של דירה בתחתונים בגאולה השלימה.

אבל נשאלת השאלה: מה מיוחד בתפקידו של דורנו לגבי כל שאר הדורות? מהי הסיבה שדורנו הוא הדור האחרון של הגלות והדור הראשון של הגאולה, שמביא לתכלית הבריאה - "דירה בתחתונים"?

דור השביעי - תפקידו גאולה

במאמר החסידות הראשון² בעת קבלת הנשיאות, ביאר הרבי, שמשנה רבינו זכה להוריד השכינה במשכן - בגלל היותו שביעי לאברהם אבינו, ועל דרך זה, אנו דור השביעי לכ"ק אדמו"ר הזקן נבחרנו, שעבודתנו היא להשלים ולסיים את הורדת השכינה באופן קבוע ונצחי בגאולה השלימה, שעל-ידי-זה ממלאים את התכלית של בריאת העולם "נתאווה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים" בביאת המשיח.

ובשיחת כ"ח סיון תנש"א הרבי ביאר³ אשר דורנו, דור השביעי, הוא כנגד ספירת המ-

---

(1) ספר התניא - פרק ל"ו.

(2) סה"מ מלוקט ח"א ע' ב ואילך.

(3) ספה"ש ה'תנש"א ע' 642. ראה שם בהערה 73: "וי"ל שכל דורנו האנשים נשים וטף הוא ספירת המלכות". ולהעיר שמילים אלו נכתבו בגוף כתי"ק של הרבי (ראה "עלי ההגהה" חוברת יב ע' 15 שיו"ל ע"י מערכת "מפתח").

לכות. וענינו של ספירת המלכות הוא להביא למטה ובגלוי את כל העניינים הכי נעלים. ולכן השליחות של דורנו הוא להביא את הגאולה בפועל ובגשמיות.

וכן בהתוועדויות במשך כל השנים מעורר הרבי ללא הרף אשר דורנו זה הוא הדור האחרון לגלות (וכלשונו הקדוש בשנים האחרונות: "דור האחרון לגלות ודור הראשון לגאולה"), ושאונו משלימים את ה"מעשינו ועבודתנו" של כל היהודים במשך כל הדורות, ומביאים את העולם לשלימותו ולמטרת בריאתו, בגאולה שלימה בגשמיות העולם.

והרבי מדגיש⁴, שתפקיד זה המוטל עלינו, אינו דבר התלוי ברצוננו או בבחירתנו - כי אם בבחירת ה' בדורנו אנו לעשות עבודה זו.

דורנו - המכה בפטיש

ידוע הכלל אשר "אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה"⁵. כך גם הוא אופן עבודת דורנו אשר על-ידי עבודה קטנה של גמר המלאכה בסיום עבודתנו בזמן הגלות, נחשב כאילו עשינו את כל המלאכה של הוצאת עם ישראל מהגלות אל הגאולה.

כפי שמצינו במלאכות שבת שאחת המלאכות היא מלאכה בשם: "המכה בפטיש"⁶. אף שלכאורה המכה בפטיש אינו עושה שום דבר, שהרי עיקר המלאכה כבר נעשתה, והוא רק מכה בפטיש וגומרה, מכל-מקום, הרי זו מלאכה חשובה כמו כל המלאכות.

כך גם מסביר הרבי בנוגע לעבודה בדורנו זה. ובלשונו של הרבי⁷: "כאשר משלימים בפועל את המלאכה שהתחיל משה רבינו ולא גמרה, הבעש"ט והרב המגיד לא גמרוה, ואדמו"ר הזקן ורבותינו נשיאינו הבאים אחריו לא גמרוה, ואילו הוא, על-ידי הפצת תורת החסידות, יגמור את העבודה להמשיך עיקר שכינה בתחתונים, שזוהי כוונת כל ההשתלשלות - הרי אף-על-פי שאינו אלא "מכה בפטיש", נחשב הדבר למלאכה, ולא עוד אלא שאין המצוה נקראת אלא על שם הגומרה".

"ובמילא צריכים אנו לידע גודל הזכות שניתנה לנו - שעל-ידי תנועה קלה יכולים אנו להשלים בפועל את כל העבודה שנעשתה במשך כל הדורות שלפנינו, שהרי כל העניינים העיקריים שהיו צריכים להתייגע עליהם נעשו כבר, ועכשיו יכולים אנו על-ידי תנועה קלה, ללא יגיעה גדולה, להרויח גם את כל מה שנעשה בדורות שלפנינו על-ידי ריבוי יגיעה, כיון שאין המצוה נקראת אלא על שם הגומרה".

(4) סה"מ מלוקט שם, אות ג.

(5) פרש"י עקב ח, ב. ועוד

(6) שבת עג, טע"א.

(7) משיחת פורים תשי"ג (תורת מנחם ח"ח ע' 48).

שינוי בעבודה בדור האחרון

הודעה זו - שדורנו הוא דור הגאולה - פועלת גם על אופן מעשינו ועבודתנו, ובלשונו של הרבי⁸: "אמנם במשך כל הדורות (גם בהתחלת זמנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) הייתה עיקר ההדגשה על הפעולה דהפצת המעיינות חוצה, ולא (כל כך) על הבאת המשיח - אף שבכללות היה ידוע שהפצת המעיינות חוצה פועלת ביאת המשיח, ומזמן לזמן⁹ היו מזכירים ומדברים על ענין זה.

משא"כ כשהגיע הזמן שבו יצא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בהכרזה "לאלתר לת' שובה לאלתר לגאולה" - ומוסיף והולך ועד עצם היום הזה, על - פי ציווי והוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר, "מה להלן עומד ומשמש אף כאן כו" - ההדגשה על הבאת הגאולה, ועד שכל פעולה ד"מעשינו ועבודתנו" (כולל בנוגע להפצת המעיינות חוצה) חדורה בכוונה - להביא את משיח צדקנו, מתוך ידיעה שזהו תפקידו המיוחד של דורנו זה - להביא את הגאולה."

ולכן צריך עכשיו גם להשפיע על אומות העולם. ובלשונו של הרבי¹⁰: "כיון שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, יש בו הדגשה מיוחדת על עבודתם של ישראל להשפיע על אומות העולם בכל עניני טוב, צדק ויושר על-ידי קיום שבע מצוות בני נח". שהרי ענין זה של פעולת "צדק ויושר" באומות העולם, הוא חלק מתהליך הגאולה.

לחיות משיח - לימוד עניני גאולה

בשיחות קודשו מבאר הרבי בארוכה את החידוש המיוחד של זמן זה - אשר מעתה מוטל עלינו להתחיל "לחיות עם משיח". בעמדנו בסמיכות ממש לגאולה, צריך כל יהודי להרגיל את עצמו לגאולה ו"להעמיד" עצמו במצב ורגש של גאולה. בעת שיהודי "חדור" עם הרגשה מוחשית של "זמן הגאולה" עם ההכרה שכבר "הגיע זמן הגאולה" ו"הנה זה מלך המשיח בא", מטבע הדברים שזה פועל עליו שעניניו ופעולותיו חדורים עם "אוירה" ורוח זו של הגאולה וימות המשיח¹¹.

ובלשונו של הרבי¹²: "להחזיר ההכרה וההרגשה שעומדים על סף ימות המשיח ממש, עד שיתחילו "לחיות" בעניני משיח וגאולה". אבל נשאלת השאלה: לפועל רואים שקשה

(8) ספה"ש ה'תשמ"ח ח"ב עמ' 629.

(9) ובפרט בהתוועדויות ד"ט כסלו, וכי"ב.

(10) ספה"ש ה'תש"נ ע' 157.

(11) ספה"ש ה'תנש"א ח"ב ע' 707.

(12) ספה"ש ה'תנש"א ח"ב ע' 692.

ליהודי לעורר בתוך עצמו את ההכרה וההרגשה הזו של "זמן הגאולה" ולפעול בעצמו "לחיות" עם משיח. מהי העצה לעורר את האדם להרגיש ו"לחיות משיח"?

על כך אומר הרבי¹³: "והעצה לזה - על-ידי לימוד התורה בעניני משיח וגאולה, כי, בכח התורה לשנות טבע האדם שגם כאשר מצד הרגש שלו נמצא עדיין ח"ו מחוץ לענין הגאולה (כיון שלא יצא עדיין מהגלות פנימי), הרי על-ידי לימוד התורה בעניני הגאולה מתעלה למעמד ומצב של גאולה ומתחיל לחיות בעניני הגאולה, מתוך ידיעה והכרה והרגשה ש'הנה זה בא'".

כלומר: יהודי שלומד על המשיח - חי בעולם האמיתי מעין ימות המשיח¹⁴. הרבי מוסיף אשר הלימוד בעניני גאולה ומשיח צריך להיות באופן שאין הוא נלמד כמו דבר רחוק ששייך אל העתיד - "הלכתא למשיחא", אלא "הלכה מעשה בפועל ברגע שלאחרי-זה"¹⁵.

מעלה נוספת בלימוד עניני גאולה ומשיח היא, שזוהי הדרך הישרה והקלה ביותר להביא את הגאולה במהרה¹⁶.

"לקבל פני משיח צדקנו"

כתוצאה מכך שאנו נמצאים בתקופה שכבר נגמרה כל העבודה והכל כבר מוכן לגאולה, הנה תוכן העבודה של היהודי בעת זו הוא - "לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש". דהיינו שאף שישנה נקודה משותפת בכללות עבודת ישראל בכל הזמנים כמו שאמרנו חז"ל "אני נבראתי לשמש את קוני"¹⁷, הנה מזמן לזמן, במשך הדורות, ישנו חידוש מיוחד בתוכן העבודה, שליחות מיוחדת, שהיא ה"שער"¹⁸ שדרכה עוברים ומתעלים כל עניני העבודה של הדור.

ובלשונו של הרבי: "כלומר, כל הפרטים בעבודת השליחות, הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, יהיו חדורים עם הנקודה - כפי שזה מוביל לקבלת משיח צדקנו"¹⁹.

(13) ספה"ש ה'תנשא"א ח"ב ע' 692.

(14) ספה"ש ה'תשנ"ב ח"א ע' 39.

(15) ספה"ש ה'תנשא"א ח"ב ע' 691.

(16) תורת מנחם ה'תנשא"א ח"ג ע' 164.

(17) משנה וברייתא סוף מסכת קדושין.

(18) ראה ספה"ש קיץ ה'ט"ת ע' 22 וש"נ.

(19) ע"פ ספה"ש ה'תשנ"ב ח"א ע' 97 ואילך.

☞ **עבודת דור השביעי:** דורנו הוא דור השביעי לשושלת חב"ד וזכינו להיות "המכה בפטיש" של כל הדורות, אשר תפקידה להשלים ולסיים את הורדת השכינה למטה. כתוצאה מכך יש שינוי בדורנו - בכך שהדגש הוא על הבאת הגאולה. ולכן בדורנו צריך להשפיע גם על אומות העולם כחלק מתהליך הגאולה.

☞ **לימוד עניני גאולה ומשיח:** הדרך הישרה להביא את הגאולה, ולעורר בעצמנו את ההרגשה של "הנה זה משיח בא" ו"לחיות משיח" הוא על-ידי לימוד גאולה ומשיח.

☞ **לקבל פני משיח צדקנו:** חידוש מיוחד יש בדורנו, שתוכן העבודה היא לקבל פני משיח צדקנו.

שינויים בעולם בגלל תהליך הגאולה (חלק א')

הרבי התבטא הרבה פעמים אשר בתקופה האחרונה רואים במוחש שינויים בעולם. שינויים אלו הם מעין והתחלה של נבואות או סימנים שנאמרו על הגאולה. ולכן הגאולה אינה דבר "מופשט" וקיים ברוחניות בעולמות העליונים, אלא דבר ממשי שכבר נפעל בעולם.

גילוי חכמת העולם וחסידות

מובא בזוהר²⁰ שבשנת הת"ר יפתחו שערי החכמה למעלה (חכמת התורה) ומעיינות החכמה למטה (חכמת העולם והטכנולוגיה), והעולם יהיה מוכן בכדי להיכנס לאלף השביעי. ואכן רואים, שבערך באותה התקופה התגלה הבעל שם טוב (בשנת ה'תצ"ד), ונולד כ"ק אדמו"ר הזקן (בשנת תק"ה), שגילו את פנימיות התורה, כדי להכין את העולם לתורתו של מלך המשיח. כך גם בנוגע חכמות העולם, אשר דווקא בתקופה זו מצאו חידושים שונים שלא ידעו עד עתה.

נקל להבין, שהתגלות חכמת התורה ופנימיותה מהווה הכנה לעת הגאולה, בה תהיה הארץ מלאה בידיעת ה'²¹; אך מהו הקשר בין הגאולה העתידה ובין הגילויים החדשים בחכמות הטבע?

אלא שכאן אנו מגיעים להבנה מחודשת של מציאות הגילוי לעתיד לבוא. על זמן הגאולה נאמר²²: **'וְנִגְלָה כְבוֹד ה' וְרָאוּ כָּל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר**'. על כך מסבירה תורת

---

(20) ח"א קיז, א.

(21) רמב"ם הלכות מלכים פי"ב ה"ה.

(22) ישעיהו מ, ה.

החסידות כי עיקר הגילוי שמצפה לנו בזמן הגאולה הוא ראייה של הבשר הגשמי ולא רק הראייה הרוחנית. במילים אחרות: אז תחזה גם העין הגשמית בכבוד ה'. אז תתגלה גם האלקות שבטבע עצמו.

ולכן ככל שמתקרב זמן הגאולה ישנו חידוש: לא רק שאנו לומדים על מציאותו של הקב"ה מן התורה, אלא יותר מזה: גם חכמות העולם, נותנים "מעין" ראייה גשמית בע"ב ודוגמא: בדורנו על-ידי מכשירים יכולים לשמוע ולראות מישהו בצד השני של העולם. דבר זה נותן לנו את האפשרות שיהיה לנו ציור מוחשי בזה שישנו "עין רואה ואוזן שומעת"²³, ולהרגיש באמת ש"והנה ה' נצב עליו"²⁴.

גם מבחינה נוספת מהווים הגילויים החדשים שבטבע הכנה לביאת המשיח. עם התפתחות חכמת העולם - ההכרה שכל הנבראים הם באמת חלק מהאחדות פשוטה של הקב"ה, נהיית באופן של "וראו כל בשר", על-ידי זה שחכמת העולם עצמו מגיעה עכשיו יותר ויותר למסקנות שבאמת כל הבריאה וכל הנבראים מגיעים ממקור אחד, ושישנו כוח אלקי²⁵. לאור זאת, מובן בהחלט כיצד ההתפתחויות החדשות בחכמות העולם היא הכנה חשובה ביותר לקראת הגילוי של הגאולה.

תקע בשופר גדול

תשכ"ז

נאמר בנביא ישעיהו²⁶: "וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאָרֶץ אֲשׁוּר וְהַנְּדָחִים בְּאָרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם". הרבי מסביר²⁷, שבפנימיות העניינים ענין התקיעה בשופר גדול הוא - בכדי לעורר את נקודת היהדות שבעם ישראל, ועל-ידי-זה ירצו לצאת מהגלות וללכת להשתחוות לה'.

לאחרי מלחמת ששת הימים הייתה התעוררות תשובה אצל הרבה מבני ישראל. בקשר לכך הרבי אמר, שענין התקיעה בשופר גדול ברוחניות, שהוא ענין התשובה, כבר התחיל, ובלשונו של הרבי: "בנוגע לכמה עניינים התחיל כבר הענין דיתקע בשופר גדול . . ועל-אחת-כמה-וכמה בזמן האחרון שראו במוחש שכמה וכמה שהיו תחילה במצב של אובדים ונדחים רחמנא ליצלן התעוררו בתשובה על-ידי התקיעה בשופר גדול".

-
- (23) אבות פ"ב מ"א.
  - (24) לשון ספר התניא ריש פרק מא.
  - (25) לקו"ש חט"ו ע' 42 ואילך.
  - (26) כז, יג.
  - (27) סה"מ מלוקט ו', ע' ט.

מהפכות שקטות

תש"נ

בשנת תש"נ התרחשו מהפכות קיצוניות לטובה ברחבי תבל (בסין, הודו, ועוד²⁸). מהפכות אלו (שהייתה להן השפעה ישירה על רוב העולם, שכן מדובר בממשלות שמנהיגות את רוב האנושות), התרחשו, בחסדי ה', בשקט ובמנוחה, ללא מלחמות ושפיכות דמים - דבר שאין לו אח ורע בתולדות האנושות כולה.

מהפכות אלו - מסימי הגאולה הן. שכן אמרו חז"ל²⁹: "אם ראית מלכיות מתגרות אלו באלו, צפה לרגליו של משיח", והרי התוכן של "מלכיות מתגרות" הוא - מהפכות בעולם, אלא שעכשיו ה"התגרות" היא מתוך שקט ומנוחה. רואים בגלוי כיצד העולם הולך ומתברר, ונהיה ראוי ומוכשר לימות המשיח³⁰.

מפלת רוסיה - והיו מלכים אומניך

תש"נ

לאחרי המהפכה הקומוניסטית במדינת רוסיה (בזמן כ"ק אדמו"ר הרש"ב), הייתה ממשלה אשר אחד מיסודותיה היה כפירה בכל ענין של אלקות, ובנוסף לזה, נאסרו במדינתם כל פעולות של דת ברבים. מי שהיה חשוד שהוא עושה פעולות לטובת יהדות - נעצר או יותר גרוע, נהרג ח"ו. ובאותו הזמן הם גם אסרו ליהודים לצאת מהמדינה.

בשנת תש"נ התחילה מהפיכה קיצונית, שלאחר שבעים שנה של משטר תקיף ואימי תני, פתאום באופן ניסי, ללא מלחמות וללא שפיכות דמים, קמה במדינה ממשלה חדשה, ו"נתהפכה הנהגת וחוקי המדינה בעניינים השייכים לאמונה בה"³¹. בנוסף, הם עזרו אז ליהודים לעלות לארץ ישראל.

העולם נברא באופן שהוא מצד עצמו מנגד לענייני קדושה ואלוקות, ולכן במשך כל זמן הגלות, אומות העולם הפריעו לעם ישראל לקיים תורה ומצוות. מכך שפתאום עם נפילת מדינת רוסיה נהיה מצב שאף פעם לא היה כדוגמתו קודם לכן בזמן הגלות, ש(כמעט) אין מקום בעולם המונע מיהודי לקיים תורה ומצוות, רואים באופן ברור שענייני הגאולה כבר התחילו. שהרי כל הענין של ימות המשיח הוא שלימות התורה ומצוות.

יתירה מזו: לא רק שניתן החופש לעם ישראל לקיים תורה ומצוות, אלא גם עוזרים

(28) על המהפיכה ברוסיה - ראה בסמוך.

(29) ב"ר פמ"ב, ד.

(30) ספה"ש ה'תש"נ ח"א ע' 159 ואילך ובהערה 87. שם ע' 172. ראה גם: ספה"ש ה'תנש"א ח"א ע' 73.

(31) לשון הרב בספה"ש ה'תנש"א ח"א ע' 351 בהערה.

להם בזה - ובפרט בזה שעוזרים להם לעלות לארץ ישראל - רואים את קיום הנבואה של ישעיה הנביא על הגאולה ש"והיו מלכים אומניך"³² - שאומות העולם עוזרות ליהודים, ומכירות שהם העם הנבחר, שזוהי הכנה לסיוע של האומות העולם לעלות אל ארץ הקר דש בגאולה האמיתית והשלימה³³.

מלחמת המפרץ

תנש"א

הילקוט שמעוני³⁴ מתאר את השנה שמלך המשיח נגלה בה: "א"ר יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומר להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה רא' שונה גאולה אחרונה כי גאולה ראשונה היה לכם צער ושעבוד מלכיות אחריה אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחריה".

בהמשך המדרש שם נאמר: "שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר עניים הגיע זמן גאולתכם".

הרבי הביא³⁵ את דברי המדרש והראה לנו איך שכל המאורעות של "מלחמת המפרץ" בסוף שנת תש"נ והתחלת תנש"א הם בדיוק מה שמתואר בילקוט שמעוני, והבטיח שמאורעות אלו לא יפגעו כלל בבני ישראל, ואכן היהודים בארץ הקודש ראו אז ניסים גלויים ומופלאים. ובלשונו הקדוש אודות נפלאות שנת תנש"א³⁶: "בשנה זו, שבהם נת-קיימו דברי הילקוט שמעוני". והרבי אמר לנו שמאורעות אלה מראים לנו ש"הגיע זמן גאולתכם", דהיינו שכבר נמצאים בזמן הגאולה וכלשון המדרש "הגיע" בלשון הווה, אשר לכן קרו כל המאורעות האלו.

בנוסף, אחרי המלחמה הרבי הראה לנו איך שהניסים שהתרחשו בזמן המלחמה היו באופן של "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" - התחלת הניסים בזמן יציאת מצרים היה הנס של "למכה מצרים בכוריהם - שבכורי מצרים עצמם היכו את המצ-

(32) ישעיהו מט, כג.

(33) ספה"ש ה'תשנ"ב ע' 51 ואילך.

(34) ישע"י רמז תצט.

(35) ספר בשורת הגאולה אותיות א', ב', ז', י"ג-ט"ו, י"ז-י"ט.

(36) ספה"ש ה'תנש"א ח"ב ע' 595.

ריים, וכך גם ב"מלחמת המפרץ", המכה לצורר היהודים "סאדאם" הגיעה על-ידי בכורי אומות העולם - ארגון האומות המאוחדות (United Nations) שהכריחו אותו להתחרט על פעולותיו ולשחרר את השבויים שהיו אצלו, ולשלם על כל הדברים שבהם עשה נזק לשאר המדינות אז.

אומות העולם עושים חסד

תנש"א

ממשלת ארצות הברית השתמשה בכוח החזק שנמצא ברשותם בכדי לעזור ולהציל בני אדם במקום רחוק ממקום מגורם. ארצות הברית השתמשה במטוסי קרב בכדי לשלוח ארגזים של צרכים בשביל האזרחים ההם, בשעתם הקשה שהיו חסרים להם הרבה דברים בסיסיים.

וכאן אנו רואים חידוש נפלא שהתחיל דווקא מאז ש"הגיע זמן גאולתכם", שעד אז בכל הדורות, מלכיות אומות העולם התנהגו באופן אכזרי אחד לשני, ורק חיפשו טובת עצמן ולכבוש מדינות אחרות. ופתאום אומות העולם עושות פעולות של צדקה, ומשתמשות באותם אווירונים שנעשו בשביל עניני כיבוש, לשלוח מזון ולבושים לאנשים שאין להם שייכות למדינה שלהם. וכל זה מגיע מזה שאומות העולם מכירות שיש בעל הבית לבירה זו, שזוהי הכנה ל"והיתה לה' המלוכה" בגאולה האמיתית והשלימה³⁷.

שנינויים בעולם בדורות האחרונים ובדורנו: בדורות האחרונים יש שנינויים בעולם בקשר עם תהליך הגאולה בגילוי תורת החסידות וחכמות הטבע אשר שניהם עוזרים להגיע אל ההכרה ש"אין עוד מלבדו". אבל בנוסף לכך, בדורנו התחדשו שנינויים גדולים: יהודים רבים חוזרים בתשובה, ומהפיכות גדולות התרחשו בעולם במדינות שונות ללא שפיכות דמים (שעד עתה לא הכירו במציאותו של הקב"ה).

שנת ה'תש"נ-ה'תנש"א והלאה: בשנים האחרונים שנינויים אלו בעולם הגיעו לשיא כאשר התקיימו המאורעות המתוארים במדרש (ושמלך המשיח כבר נגלה): הניסים במלחמת המפרץ והעזרה שנתנו אומות העולם למדינות אחרות.

שינויים בעולם בגלל תהליך הגאולה (חלק ב')

כאמור לעיל, הרבי התבטא הרבה פעמים אשר בתקופה האחרונה רואים במוחש את קיום סימני הגאולה ושינויים שונים לטובה בעולם. בפרק זה מפורטים עוד כמה מסימנים אלו שהתקיימו בדורנו.

השיבה שופטיך וחזרת הנבואה

תנש"א

הרמב"ם כותב באגרת תימן שלו - שבתור הקדמה למשיח, בשנת תקע"ו תחזור הנבואה לישראל. וזהו מכיוון שבכדי להיות מוכנים וכלים לגילוי הנבואה שתהיה בגאולה, אנו צריכים מעין זה כבר עכשיו.

ואכן באותה הזמן התחילו להיות הרבה נביאים, כמו ר' שמואל הנביא (אביו של ר' יהודה החסיד), ר' יהודה החסיד, הרמב"ן, ר' עזרא הנביא ועוד רבים. ובדורות שלאחרי זה, כאשר נתגלה יותר תורת החסידות, התקרבתנו יותר למעמד ומצב של גילוי שלי מות הנבואה שתהיה בתקופת הגאולה, והבעש"ט ותלמידיו, וכל נשיאי חב"ד, כולם היו נביאים.

וזהו הטעם שהרמב"ם בספרו "הלכות הלכות" מאריך בענין הנבואה - כולל גם מעלת נבואת משה רבינו, כי הלכות אלו אינם נוגעים רק להזמן שלאחרי ביאת המשיח או תחיית המתים, אלא הם נוגעים גם בזמנינו זה עוד לפני ביאת המשיח.

ע"פ ענין הנבואה נוכל לבאר אחד מיעודי הגאולה - "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציד כבתחילה", שבזמן הגאולה לא נצטרך ל"שופטים ושוטרים" אלא רק ל"שופטיך..

ויועציך". כי ענין ה"שופטיך" מורה על עניני התורה והמצוות כפי שהם מלמעלה (מצד ה'), ומגיעים לאדם בדרך קבלת עול. ו"יועציך" מורה על השפעת התורה והמצוות בפנימיות האדם, באופן שמבין שזהו טובתו - ע"ד כשמקבל עצה טובה. וכאשר יהיו שני ענינים אלו ביחד, שהאדם יקבל הוראות התורה באופן פנימי, אזי לא נצטרך ל"שוטרים", כי הוא יקיימם מרצונו האמיתי.

והרבי מבאר, שענין ה"יועציך" הוא ענין הנבואה והנביאים, של ידם נעשים עניני התורה ומצוות בפנימיות האדם. ולכן, ככל שמתקרבים לזמן הגאולה מתגלית ענין הנבואה יותר. והוא על-ידי רבותינו נשיאנו, שהם גם ה"שופטיך" וגם ה"יועציך" והנביאים של הדור.

וכעת בדורנו זה, הרבי מסביר שלאחרי השלימות של הפצת המעיינות של תורת החסידות, הגיע הזמן להשלימות של "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה", שהוא גילוי הנבואה של הגאולה.

והרי מכיוון שכל הגילויים של לעתיד לבוא תלויים במעשינו במשך זמן הגלות, לכן בכדי לזכות לגילוי הנבואה השלימה שתהיה לעתיד לבוא - שהוא ענין "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה", צריכים אנו לשמוע לנביאים שלנו עוד בזמן הגלות³⁸. והרבי מדגיש שה"שופטיך" ו"יועציך" היום - הוא נשיא דורנו, שהוא שופט דורנו, יועץ דורנו, ונביא דורנו.

ובלשון הרבי³⁹: "צריכים לפרסם לכל אנשי הדור, שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל-בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' ה"שופטיך" ו"יועציך" ונביא הדור, שיוורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בני ישראל וכל האנשים דדור זה וכו'". והנביא של דורנו מגלה לנו נבואות ו"עד - הנבואה העיקרית - הנבואה (לא רק בתור חכם ושופט אלא בתור נביא, שזהו בוודאות) "שלאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא'". זאת אומרת, שיש לנו נבואה ברורה מהנביא של דורנו, אשר כעת היא זמן הגאולה.

בירור צרפת

תשנ"ב

בדורות הקודמים, הייתה מדינת צרפת סמל של קליפה. מדינת צרפת (ונפוליון ימ"ש בראשה) בתקופת כ"ק אדמו"ר הזקן ייצגה אז תנועה של חופש ר"ל מכל עניני דת ואמור

38) לקו"ש חלק ב' הוספות פ' בלק ע' 588 ואילך, שיחת ש"פ שופטים תנש"א ע' 788 ואילך.

39) ספה"ש ה'תנש"א ח"ב ע' 792.

נה בהקב"ה. כ"ק אדמו"ר הזקן התנגד בכל התוקף למלכות צרפת, ואף התפלל שיפסידו במלחמה ולא רצה להיות תחת שלטונם.

וגם בדורות שלאחרי זה - ראו בפועל, שהמצב בצרפת לא היה מסוגל כל כך ליראת שמים, וגם אצל רבותינו נשיאינו (ממלאי מקומו של כ"ק רבינו הזקן) לא היה (כל-כך) בקביעות הגילויי דהפצת תורת החסידות בצרפת.

אבל במשך הזמן, על-ידי הריבוי מופלג של מעשינו ועבודתנו, התחילה להתברר גם קליפתה של מדינת צרפת, ובפרט בדורנו זה - לאחרי שהרבי והרבנית פעלו שם בעצמם וגם שלחו לשם שלוחים - שעבדו שם במשך שנים רבות, הרי מדינת צרפת השתנתה מן הקצה אל הקצה, ונהייתה מקור ללימוד התורה וקיום מצוות בהידור, ומשם הולך ומוסיף הפצת המעיינות חוצה, שמזה רואים שקליפת צרפת התבררה.

ואחת מהנבואות של הגאולה היא⁴⁰: "והי' בית יעקב אש ובית יוסף להבה . . וירשו הנגב . . עד צרפת". דהיינו שבית יוסף הבית של נשיא דורנו - 770, פועל הבירור של צרפת⁴¹.

ראוי לציין, שבשמחת תורה תשל"ד, לקח הרבי את ההמנון הצרפתי והלביש אותו על המילים של "האדרת והאמונה". ולפתע, מדינת צרפת שינתה את ההמנון שלה ואחרי כמה שנים החזירה את זה כמקודם⁴². הרבי הסביר שהסיבה שהם שינו את ההמנון הייתה בגלל שלקחו מהם את הניגון לקדושה, ואחר-כך כשהם כבר נתבררו החזירו את הניגון.

מעין קיבוץ גלויות

תשנ"ב

בסוף שנת תנש"א התחילו הרבה יהודים לעלות לארץ ישראל, העלייה הייתה בעיקר ממדינת רוסיה (ובעזרתה של ממשלת רוסיה) אבל גם ממקומות אחרים.

הרבי ביאר (בשנת תשנ"ב) שזהו מעין וההתחלה של "קיבוץ גלויות" שיהיה בזמן הגאולה. שאז בזמן הגאולה, משיח יקבץ את כל נדחי ישראל ויביאם אל ארץ ישראל⁴³.

(40) עובד' א, יח.

(41) ספה"ש ה'תשנ"ב ח"א ע' 163 וע' 177.

(42) ספה"ש ה'תשנ"ב ח"א ע' 184 הערה 53.

(43) ספה"ש ה'תשנ"ב ח"ב ע' 441.

תשנ"ב

אודות זמן הגאולה נאמר בישיעה⁴⁴: "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה". זאת אומרת, שאומות העולם לא ישתמשו בכלי מלחמה בשביל להרוס חיי בני אדם, ובמקום זאת הן ישתמשו בזה בכדי להטיב להם. ודבר זה הוא אחד מפעולותיו של משיח על אומות העולם.

והרבי אמר⁴⁵ שנבואה זו כבר התחילה לקרות. בשבוע של פרשת משפטים תשנ"ב, ראשי מדינת אמריקה ורוסיה נפגשו יחד (עם עוד ראשי מדינות) והחליטו על מצב של שלום בכל העולם. וגם החליטו, שהרבה כספים והשקעות שעד עתה היו על עניני מלחמה, כעת ישקיעו בהתפתחויות לטובת האזרחים אשר במדינתם.

אף-על-פי שבכדי לעשות פגישה כזו לא צריך להיות "גאון" ואדרבה זהו דבר פשוט שכל אחד יכול להסכים להפסיק מלחמות ולעשות שלום, לא היה דבר כזה אף פעם בין ראשי האומות. והסיבה למה דווקא עכשיו התרחשה פגישה כזו היא - מכיוון שדווקא עכשיו שיו כאשר אנו עומדים מוכנים לגאולה, מתחילים פעולותיו של מלך המשיח על העמים.

גם התאריך והמקום בו הייתה פגישתם מראה שכל זה נעשה כתוצאה מעבודת נשיא הדור - המשיח שבדור - שעבד ופעל בעולם להביאה לגאולה. הזמן בו היה האסיפה הוא בחודש שבט - החודש של נשיא הדור, והיום היה כ"ו לחודש - הגימטריא של שם הוי', והמקום בו נפגשו היה בניו יורק - העיר של נשיא הדור, ובבניין ארגון העמים (United Nations) - שיסודו היה לערך בזמן בווא של הרבי לאמריקה, ובניינו היה בשנת תשי"א, שבשנה זו קיבל הרבי את הנשיאות באופן רשמי.

תקופת עקבתא דמשיחא

בנוגע לסימני ותיאור התקופה של עקבתא דמשיחא בתורה שבכתב ובתורה שבעל-פה, מצינו שני תיאורים הפכיים. מצד אחד יש תיאורים על מצב הדור באופן ירוד ביותר (כמו חבלי משיח ומלחמת גוג ומגוג⁴⁶), ומצד השני יש תיאורים על על תקופה טובה שהיא כבר מעין והכנה לימות המשיח (כמו צמיחת פירות ארץ ישראל בשפע⁴⁷ ועוד).

(44) ב, ד.

(45) ספה"ש ה'תשנ"ב ח"ב ע' 362 ובהערות.

(46) ראה גם סוף מס' סוטה, סנהדרין צז ואילך, סוף כתובות ועוד.

(47) ראה סנהדרין צח,א, אין לך קץ מגולה מזה וכו', וראה במהרש"א שם. וע"ע לקו"ש ח"ד ע' 1119

הערה 34, ח"א ע' 148, תורת מנחם תשמ"ה ח"ה ע' 3091, תשד"מ ח"א ע' 314 ועוד.

בדומה לכך יש לשאול גם בנוגע למציאות בימינו אלה. הרבי ביאר בהרבה שיחות קודש שאנו רואים כבר את סימני הגאולה⁴⁸. אמנם מצד שני יש כמה עניינים שבהם אנו רואים (לפחות לעיני בשר) ירידה בצד של היפך הטוב הן בגשמיות והן ברוחניות רח"ל. נשאלת השאלה: איך יתאימו שני העניינים יחד?⁴⁹

כמובן, אין הכוונה כלל לנסות לבאר המאורעות של עקבתא דמשיחא, אשר אין אתנו יודע עד מה, כפי שכבר נרמז בדברי הרמב"ם אודות המאורעות שיתרחשו לפני ביאת המשיח: "דברים סתומים הם"⁵⁰. אמנם באמת הרבי התייחס כבר לנושא הזה. הרבי ביאר⁵¹ שזהו כמו חושך שקודם לאור⁵². כלומר: התגברות החושך בעולם, היא דווקא מפני הגילוי הגדול של הגאולה, שהקליפות מתנגדים לו. דבר זה נמשל למי שמרגיש שעוד מעט ינצחו אותו במלחמה, שמתגבר בכל כוחותיו בכדי לנצח, או כמו למשל החר שך שמתגבר סמוך לאור היום דווקא.

הבנת משמעות תקופה זו של עקבתא דמשיחא על-פי תורה, נותנת גם תוספת חיזוק והוראה בעבודת ה' בנוגע לימינו אלו. בחסידות מבואר שדבר זה מתבטא גם בעבודתנו בעקבתא דמשיחא, שדווקא העבודה באותו זמן שבו נראה מצב של ירידה באופן מבהיל, היא דווקא המביאה והמגלה הגילוי הגדול של אור הגאולה⁵³.

(48) כמפורט בארוכה לעיל.

(49) ביאורים שונים בנושא זה ראה בדברי הרב שלום שי' צירקינד בקובץ הערות וביאורים (אהלי תורה) גליון תשע"ו ע' 6.

(50) הלכות מלכים פי"ב ה"ב. ויש גורסים (ראה שינויי נוסחאות להרמב"ם שם. יפה תואר הארוך על בראשית רבה כו, ג ד"ה "אין מיתה כו' להבין") "דברים סתורים הם".

(51) ספה"ש ה'תנש"א ח"א ע' 73.

(52) הענין הזה הוזכר כבר בכמה מספרים קדמונים, והובא בדא"ח בכ"מ, ראה לדוגמא: שיח"ק תשל"ז

ח"א ע' 139. שיחת ש"פ מקץ תשנ"ב ס"ח.

(53) ראה תורת מנחם תנש"א ח"ד ע' 169, ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 510 הערה 61.

- ☞ **חזרת הנבואה:** הרמב"ם כותב שבתור הקדמה למשיח, תחזור הנבואה לישראל. הרבי הסביר שלאחרי השלימות של הפצת המעיינות של תורת החסידות, הגיע הזמן לשלימות גילוי הנבואה של הגאולה.
  - ☞ **בירור צרפת:** בדורנו התקיים אחד מנבואות הגאולה של בירור צרפת - לאחרי שהרבי והרבנית פעלו שם בעצמם וגם שלחו לשם שלוחים.
  - ☞ **מעין קיבוץ גלויות:** בסוף שנת תנש"א התחילו הרבה יהודים לעלות לארץ ישראל והרבי ביאר בשנת שזהו מעין וההתחלה של "קיבוץ גלויות" שיהיה בזמן הגאולה.
  - ☞ **וכתתו חרבותם:** עכשיו - בדורנו שאנו עומדים מוכנים לגאולה מתחילים פעולותיו של מלך המשיח על העמים ולכן ראשי מדינת אמריקה ורוסיה נפגשו יחד והחליטו על מצב של שלום בכל העולם.
  - ☞ **תקופת עקבתא דמשיחא:** הרבי הסביר הטעם למה רואים שביחד עם כל העניינים הנפלאים שבהם רואים שהעולם מוכן לגאולה - לפעמים רואים ירידה בצד של היפך הטוב הן בגשמיות והן ברוחניות הוא, משום שהחושך מתגבר דווקא מפני הגילוי הגדול של הגאולה. דווקא עבודתנו בזמן שבו נראה כאילו יש ירידה - מביאה את גילוי הגאולה.
-

לחיות משיח

חיים של משיח

הרבי לימד וחידש שלא מספיק רק להאמין במשיח, אלא שצריך גם לחכות למשיח. אבל זה לא הכל. אפשר להאמין במשיח, אפשר גם לחכות לו, אבל עדיין לא "לחיות" עם ה"אני מאמין בביאת המשיח". וזהו החידוש הגדול שהרבי תבע: "לחיות עם משיח!"

בדור המבולבל שלנו, ששם את האדם, צרכיו ותאוותיו במרכז חייו, יש לנו את האפשרות להחליף את כל מהלך המחשבה ולחיות בציפייה לעולם טהור וטוב. עולם הסובב סביב רצון ה' ועשיית האמת והטוב. דבר זה נמשל לדבר הבא: לפעמים אדם נכנס לבית ורואה שהתמונה על הקיר עקומה, וזה מפריע לו מאוד. כך גם לפעמים אדם עומד מול דבר מסריח מאוד, וזה מפריע לו מאוד. כך צריך להביט על ה"העלם" שבעולם. אנחנו חייבים להרגיש שהמצב של הגלות הוא זה שלא אמור ולא צריך להיות, והמצב הטבעי של העולם הוא ימות המשיח וזמן הגאולה! הַרְגֵשׁ הזה צריך "לבעור" בלב של כל יהודי באשר הוא.

מישהו שחי אפילו במקצת את האמונה בביאת המשיח, נמצא כבר במעמד ומצב נעלה מאוד. יהודי שחי לגבי מצבו הפרטי את זמן הגאולה - נמצא ב"עולם אחר" כבר בזמן הגלות, מפני ש"במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא"⁵⁴.

משל לכך: אדם עיוור שחי בחושך ופעם אחת ויחידה בחייו האיר לו הברק, החיים שלו כבר השתנו, הם לא יהיו אותו דבר מכאן והלאה. העיניים שלו נפקחו, הוא יודע מה זה אור, והוא מרגיש וחי את האור בתוך הנפש פנימה, גם כשהוא עדיין נמצא בחושך מוחלט. כך גם מי שהרגיש אפילו פעם אחת בחיים, אפילו במקצת, את האמונה והציפייה האמיתית לביאת המשיח והגאולה - החיים שלו כבר שונים לגמרי, גם כשהוא עדיין חי

בעולם הזה הגשמי, בתוך הגלות האיומה. משהו "נכנס" עמוק ללב שלו ונשאר חקוק בו לנצח, הוא חי "טפח אחד מעל הקרקע!". אם נפקח את העיניים - אנחנו נבין נראה ונחיה באמת עם הגאולה, אחר כך גם הגלות שלנו כבר תיראה אחרת.

אמנם נשאלת השאלה: הרבי נתן לנו את ההוראה שעכשיו העבודה היא "לחיות עם משיח", להתחיל לחיות כבר עכשיו בעולם של גאולה. אבל מה זה אומר מעשה בפועל? איך אפשר להתחיל להרגיש את הזמן של "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר"?

החידוש של תורת החסידות

התשובה הפשוטה והברורה היא: על-ידי שאדם "חי" את מה שהוא לומד בתורת חסידות, אפשר לטעום טעימה מעין הגאולה.

הסבר הדברים⁵⁵: ידוע שתורת החסידות מבארת את חלק ה"סוד" של התורה על-ידי משלים ודוגמאות שכל אחד יכול להבין⁵⁶. בתורת החסידות מוזכר רבות הפסוק "מבשרי אחזה אלוקה", כדי ללמדנו שמתוך ההתבוננות בגוף האדם ובכוחות נפשו אפשר ללמוד על הקב"ה ועל הכוחות האלוקיים. בכך, לימוד החסידות נותנת את האפשרות לכל אדם (גם למי שאין לו נשמה גבוהה) להבין את החלק הכי עמוק ופנימי של תורתו של הקב"ה. היות שתורת החסידות עוסקת בעיקר בעניינים הכי עמוקים כמו הפנימיות והנשמה של אדם והפנימיות של העולם, הרי בכך מגלה את המקום הכי עמוק שבתוך האדם - הקשר הכי עמוק של יהודי עם הקב"ה⁵⁷.

לכן תורת החסידות נקראת "נשמתא דאורייתא" משום שעניינה הוא לתת ולהשפיע חיות רוחנית בעבודתו של היהודי בתורה ומצוות, על-ידי שהיא מעוררת את הנשמה - שהיא החיות והפנימיות של האדם⁵⁸.

אמנם מטרת תורת החסידות איננה רק לעורר ולגלות את הקשר של היהודי לנשמתו, בכדי לתת ליהודי חיות רוחנית להתגבר על חשכת הגלות, אלא יתר על-כן: על-ידי לימוד תורת החסידות מתעורר אצל יהודי הקשר הפנימי למקום הכי עמוק שבו - נשמתו, שהיא חלק אחד עם המקום הכי עמוק של הקב"ה כביכול - שזהו מעין טעימה של הגילוי של תקופת הגאולה⁵⁹.

(55) הבא להלן מבוסס ע"פ קונטרס ענינה של תורת החסידות.

(56) ע"פ קונטרס ענינה של תורת החסידות אות א.

(57) ספה"ש ה'תנש"א ע' 767.

(58) ע"פ לקו"ש ח"כ ע' 174. לקו"ש חלק י"ט ע' 247-246.

(59) ע"פ לקו"ש ח"כ ע' 173-172.

קשר פנימי זו (שהחסידות מחברת את האדם עם המקום הכי עמוק שבתוכו) נקראת: 'יחידה'.

ה'יחידה'

ה'יחידה' נקראת כך מפני שהיא קשורה ומאוחדת בתכלית - ב'יחיד', בהקב"ה. כשם שהקב"ה אינו נתפס ואינו ניתן להרגשה בדרך כלשהי, כך גם עצם הנשמה - ה'יחידה' אינה משתנה ואינה מושפעת משום דבר חיצוני. היא עומדת מעל כל אפשרות שחטא ועוון יפגעו בה ובהקשר שלה עם הקב"ה.

דרגה זו אינה באה לידי ביטוי בדרך כלל. היא מתפרצת רק ביום הכיפורים בשעת נעילה או כשהאדם ניצב מול דבר שמאיים על עצם הקשר שלו עם הקב"ה, והיא מעניקה ליהודי את התוקף למסור את נפשו על קידוש השם. אבל תכלית הכוונה היא שקשר זה יאיר גם בחייו הפרטיים של האדם מידי יום, שעל-ידי-זה נעשה העולם דירה להקב"ה, שבכל העולם מכירים רק בהקב"ה ("יחידו של עולם")⁶⁰.

ה'יחידה' שבכל יהודי נקראת גם 'ניצוץ משיח' שבכל אחד, שכן זה ענינו של המשיח - ה'יחידה' הכללית. לכן בכוחו של כל יהודי לקרב את הגאולה. שכן כשהוא מעורר את ה'יחידה' שבו, את נקודת היהדות הפנימית - הוא מביא גאולה לעצמו (במצבו הפרטי בעבודת ה' שלו), ובהיותו חלק מעם ישראל - גם מקרב את הגאולה הכללית.⁶¹

לפי זה אפשר להבין מה שכל אחד אומר בתפילתו ביום טוב⁶²: "ויתקיים בנו מקרא שכתוב: ונחה עליו רוח ה', רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה'". הנה אף שבפסוק זה מדובר על משיח ומעלותיו, עדיין כל יהודי, מבקש שיתקיימו בו מעלות אלו. והביאור הוא⁶³, שנשמת משיח היא נשמה כללית ובכל יהודי יש חלק ממנה⁶⁴. ועל ניצוץ זה מתפלל כל יהודי. שבכוחו של "ניצוץ משיח" שבו, מסוגל כל יהודי להביא את עצמו לגאולה פרטית, ועל-ידי זה לזרז את הגאולה הכללית.

60 ראה ספה"ש ה'תשמ"ז ח"א ע' 2.

61 ראה לקו"ש חלק כ"ט ע' 361-363.

62 בקטע שמוסיפים בפתיחת הארון.

63 ע"פ תורת מנחם תשמ"ג ח"ג ע' 1317.

64 ראה קונטרס בית רבינו שבבבל הערה 53 (סה"ש ה'תשנ"ב ח"ב ע' 470).

☞ **לחיות משיח:** על-ידי ש"חיים" את משיח כבר בזמן הגלות נמצאים ב"עולם אחר" - עולם של גאולה. ממילא ענין הגלות מושלל לגמרי אצלו.

☞ **איך אפשר "לחיות משיח":** על-ידי לימוד החסידות אפשר לטעום מעין טעימה מהגאולה מכיון שחסידות עוסקת בעניינים הכי עמוקים שבאדם, ובכך מגלה הקשר העמוק של יהודי עם הקב"ה. זהו מה שנקראת גילוי ה"יחידה". על-ידי גילוי היחידה יהודי מביא גאולה לעצמו ולכלל ישראל.

הוראות הרבי לזירוז הגאולה

הרבי הורה כמה הוראות לעשות מעשה בפועל בקשר לזירוז ביאת המשיח וקבלת פני משיח צדקנו, בנוסף להוראה ללמוד עניני גאולה ומשיח¹:

התעוררות באמונה וציפייה

אמונה: נאמר במדרש²: "בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים". וגם גאולתנו הע' תידה תבוא בזכות האמונה האיטנה בביאת המשיח בקרוב ממש, מבלי להתרשם מגודל החושך של גלותנו זו³.

ציפייה מתוך שמחה: בזמננו הציפייה לגאולה צריכה גם להיות מתוך רגש של שמחה, מכיון שאנו יודעים בוודאות שכבר הגיע זמן הגאולה והננו בטוחים שתיכף ומיד "הנה זה מלך המשיח בא"⁴.

פרסום בשורת הגאולה: לפרסם לכל אנשי הדור, בכל מקום, את בשורת הגאולה ואשר "הנה זה משיח בא"⁵. בנוסף, עלינו להודיע בכל מקום שהנסים והנפלאות שראינו לאח' רונה בעולם, הם מסימני הגאולה. ההתבוננות בנסים אלו תעורר בלבנו את רגשי ההודאה להודות לה' על הנסים והנפלאות שהראה ומראה לנו⁶. ובהמשך לכך, לעורר את בני ישראל בכל מקום לחזק את הציפייה והבקשה לגאולה שתבוא בקרוב ממש, ולהיות מוכנים על-ידי הוספה בתורה ובמצוות ומעשים טובים, להיות ראויים ומוכנים לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש.

---

(1) להלן בפנים רשימה חלקית בלבד. לשלימות הדברים ראה: ס' מגולה לגאולה ע' 161 ואילך. בטאון 'פרדס חב"ד' גליון 16 ע' 147 ואילך.
(2) מכילתא שמות יד, לא.
(3) לקו"ש ח"ג ע' 872.
(4) ספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 307. ושם ע' 320 ועוד ובספה"ש תנש"א ח"א ע' 300 הערה 153.
(5) ראה ספה"ש תנש"א ח"ב ע' 791 ושם ע' 808. ספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 26.
(6) סנהדרין צד, א.

התעוררות בכל כינוס: בזמן מיוחד זה לא שייך שיתקיים כינוס של עשרה מישראל ולא ינצלו את הכינוס להתעוררות והרעשה אודות הגאולה. כל כינוס ומסיבה צריכים להיות מנוצלים להתעוררות בענין הגאולה וביאת המשיח⁷.

לימוד התורה

לימוד התורה וקיום מצוותיה בכוונה: נאמר בזהר⁸ שביטול תורה גורם לכך ש"אתאריך יומא דמשיחא מן גלותא דא". ועל ידי מבצע תורה, תורת הנגלה ופנימיות התורה, מבטלים ענין זה⁹.

ובפרטיות יותר: יש להוסיף בקיום תורה ומצוות עם הכוונה לגאול את הקב"ה ואת שכנתו מן הגלות¹⁰. על-ידי ההוספה בקיום תורה ומצוות באופן כזה, אנו מזרזים את ביאת המשיח¹¹.

ענינים בלימוד התורה - לזרז את הגאולה

יש להוסיף גם בלימוד ענינים המקרבים את הגאולה:

- ◆ לימוד כל הספר לקוטי-תורה ותורה-אור (לכ"ק אדמו"ר הזקן) כל חלקיהם עד סיומם¹².
- ◆ לימוד משניות, וכפי שמובא במדרש¹³: "אין כל הגליות האלו מתכנסות אלא בזכות משניות".
- ◆ לימוד פרקי אבות בשבתות הקיץ¹⁴.
- ◆ לימוד ספר משנה תורה להרמב"ם. ובפרטיות בלשון הרב: "כולל - על ידי ההש"ת תתפזר (או להוסיף חיזוק בזה אם משתתף כבר) בלימוד הרמב"ם דכמה וכמה מבני ישראל, ג' פרקים ליום, או פרק א' ליום, או ספר המצוות, ובפרט - בספר הרמב"ם עצמו - הלכות מלך המשיח, בשני הפרקים האחרונים דהלכות מלכים בסיום ספר משנה תורה¹⁵. וכן יש ללמוד גם את הלכות בית הבחירה (בג' הש"בועות בפרט)¹⁶.

(7) ראה ספה"ש תנש"א ח"א ע' 474.

(8) ז"ח בראשית ח, ד.

(9) לקו"ש חי"ב עמ' 237.

(10) ספר הברית מאמר א' פט"ז.

(11) ספה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 489. ושם ע' 502. וראה ספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 111.

(12) תורת מנחם תשנ"ב ח"א ע' 299.

(13) ויק"ר פ"ז, ג.

(14) תורת מנחם תנש"א ח"ג ע' 132.

(15) ספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 257.

(16) ספה"ש תנש"א ח"ב ע' 691. שם ע' 747.

- ◆ לימוד פנימיות התורה, ובעיקר תורת חסידות חב"ד. ובלשון הרב¹⁷: "והעיקר - מתוך מסירה ונתינה ("מיט א איבערגעגעבנקייט"), שמשקיע את עצמו ("ער לייגט זיך אריין") בהלימוד".
- ◆ הצטרפות בחלוקת הש"ס ("לימוד כל הש"ס שמחלקים אותו ב"ט כסלו") על-ידי "לקיחת" מסכת אחת (לפחות)¹⁸.

עבודה עם (ובקשר אל) הזולת

אהבת חנם: מכיון שסיבת החורבן היתה שנאת חנם¹⁹, יש לבטל סיבה זו על-ידי אהבת חנם: לאהוב כל יהודי חנם, גם במקרה שאינו רואה שום סיבה לאהוב אותו²⁰.

אמנם בשנת ה'תנש"א בשבת פרשת מטות-מסעי²¹ דיבר הרבי על אהבת ישראל ובלשונו הקדוש: "בודאי שכבר נתתקנה סיבת הגלות, ולכן, ההדגשה דאהבת ישראל היא - בתור טעימה ועד להתחלה דהגאולה האמיתית והשלימה". כלומר: אהבת ישראל כיום אינה מצד תיקון סיבת הגלות - שנאת חנם - כפי שהיה עד היום, שאנו מוסיפים באהבת חנם כדי להביא את הגאולה, וזאת מפני שסיבת הגלות תוקנה כבר (!). אהבת ישראל כיום היא מצד ניצוץ משיח הקיים בכל יהודי, והיא משמשת כטעימה מהגאולה האמיתית והשלימה, אז יתאחדו כל בני ישראל על ידי הניצוץ משיח שבכל אחד ואחד.

הפצת היהדות: העבודה וההכנה הכי מתאימה לקרב את הגאולה היא על-ידי פער לות מעין סדר החיים אז בזמן הגאולה, שהוא לתקן עולם במלכות שד-י. דהיינו הפצת היהדות, לימוד התורה וקיום מצוותיה באופן דמוסיף והולך ואור²².

צדקה: להדר במצות הצדקה כמו שאמרו חז"ל²³: "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה". והרבי מוסיף²⁴: "וכדאי ונכון לקשר ההוספה בצדקה עם ההוספה בתורה בעניני משיח והגאולה - על-ידי זה שההוספה לצדקה היא מתוך כוונה לקרב ולזרז את הגאולה, כיון שכוונה זו כשלעצמה היא חלק מלימוד התורה בעניני הגאולה - הלימוד (במחשבה - מזמן לזמן) דמאמר חז"ל "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה".

(17) תורת מנחם תנש"א ח"ד ע' 218.

(18) ספה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 491.

(19) יומא ט, ב.

(20) לקו"ש ח"ב ע' 598.

(21) ספר השיחות תנש"א ח"ב ע' 719-717.

(22) לקו"ש חלק כג ע' 487.

(23) ב"ב יר"ד, א.

(24) ספה"ש תנש"א ח"ב ע' 502.

☞ **הוראות המזרזים את ביאת הגאולה:** הרבי הורה כמה הוראות בקשר לזירוז ביאת המשיח, ובתוכם בין היתר: א) להאמין ולצפות לגאולה מתוך שמחה. בנוסף צריך לפרסם ש"הנה זה משיח בא" ולנצל כל כנס להתעוררות בענין הגאולה. ב) לקיים תורה ומצוות מתוך כוונה להחיש את הגאולה וללמוד ענינים המקרבים את הגאולה. ג) אהבת ישראל וקיום מצות צדקה ולהתעסק עם הזולת בהפצת היהדות.

הוספה:
פרקים י-יב

חישוב קיצים

מהו ההסבר ל'העלם הקץ'?

זמן בוא הגאולה שנקרא "זמן הקץ", הוא מהדברים הנסתרים שאינם ידועים לנו. כמו שהגמרא מספרת²⁵: "ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה". כלומר, יעקב אבינו רצה לגלות לבניו את קץ הגאולה, אך הקב"ה מנע זאת ממנו. הגמרא גם אומרת²⁶: "תיפח עצמן של מחשבי קיצין", וכך פסק הרמב"ם להלכה²⁷: "לא יחשב הקיצין". כלומר, אסור לעשות חשבונות שונים כדי לדעת מתי יבוא משיח צדקינו, ואלה שעושים כן יחול עליהם קללה ("תיפח רוחם")!

אחד ההסברים לכך שאין אנו יודעים את זמן הקץ הוא, שאילו היה הקץ נאמר בפירוש, הייתה הגאולה מוכרחה לבוא אך ורק באותו זמן, ולכן לא היה אפשר לזרז את הגאולה שיבוא לפני אותו זמן. והרי הכלל הוא²⁸ ש"זכו - אחישנה, לא זכו - בעתה", היינו שאם נזכה נוכל להביא את הגאולה קודם הזמן שנקבע לה. לכן אין רשות לגלות את הקץ, ומכיוון שהוא לא נתגלה בעולם הזה, אין הוא מכריח את המציאות, וממילא יש אפשרות בידינו לזרז את הגאולה²⁹.

נוסף על כך, אם היה זמן הקץ ידוע מראש - לא הייתה יכולה להיות ציפייה אמיתית לגאולה, וגם לא התעוררות של הכנה לקראת בואו של המשיח, שכן היינו יודעים מראש מתי הוא יבוא, ועד אותו זמן לא היה מקום לציפייה ולהכנה. לכן לא נתגלה הקץ, כדי שבכל יום ובכל רגע נחיה עם הציפייה לגאולה ונתייחס אל הגאולה כאל דבר שיכול לבוא בכל רגע ורגע³⁰.

---

(25) פסחים נו, א.

(26) סנהדרין צז, ב.

(27) הלכות מלכים פי"ב, ה"א.

(28) סנהדרין צח, א.

(29) קונטרס פירוש המלות לאדמו"ר האמצעי פכ"ז.

(30) ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 398.

למה מוצאים שחישבו קיצים?

על-פי דברים אלו, נראה אשר על-פי תורה אסור לחשב קיצים, אבל בפועל אנו מוצאים הרבה קיצים בתורה. באותה סוגיה עצמה בגמרא שנאמר בה "תיפח עצמן של מחשבי קיצין", מובאים כמה וכמה קיצים. קיצים שונים הובאו גם בספריהם של גדולי ישראל בכל הדורות³¹. גם הרמב"ם עצמו, שפסק שאין לחשב את הקיצים - עורך חשבון של קץ!³²

מכך כבר אפשר להבין שלא כל סוגי הקיצין אסורים, ויש סוגים מסויימים שעל פי תורה מותר לחשבן. את ההסבר לכך אפשר למצוא בהסבר שנותנת הגמרא³³: "שהיו אומרים, כיוון שהגיעה עת הקץ ולא בא, שוב אינו בא". מכאן נראה שעניין חישובי הקי צים תלוי במצב שבו נאמר. בדרך כלל, בזמן רגיל אסור לחשב קץ, מכיוון שיש חשש אשר אולי קץ לא יקרה בפועל וממילא יחליש את האמונה של עם ישראל. אבל בזמן שעם ישראל נמצא במצב שהרבה מבני ישראל מאמינים בדברים שהם היפך התורה ואין שום דרך אחרת לעוררם לעבודת ה', יש מקום לאמירת קץ אמיתי, כדי לעורר בעם תקווה לגאולה מתוך הידיעה שהגאולה קרובה. בכך מובן גם מדוע כותב הרמב"ם ב'אגרת תימן' זמן קץ, וגם מסביר את הקיצים שנתנו גדולי ישראל, משום שהיה אז בתימן משיח שקר והיה צורך לחזק את אמונת בני ישראל בגאולה האמיתית והשלימה.

האיסור התבטל

ברור שרק צדיקים וגדולי הדורות יכולים לגלות את הקץ ולא אנשים כערכנו. נאמרו בכך כמה סיבות: א) אצל הצדיקים יש קבלה ומסורה ממקורות נאמנים³⁴ ולכן קיצים אלו האם אמיתיים³⁵. ב) הצדיקים רואים אשר הגיע זמן שלימות מסויימת של עבודת בני ישראל בזמן הגלות, ועל-ידי גילוי שנת הקץ, הרי זה מעורר את בני ישראל שיוסיפו בעבודתם בכדי שיתגשם הקץ הזה לפועל³⁶. ג) גילוי הקץ על-ידי הצדיקים הוא רמז להקב"ה שביא כבר את המשיח מפני שהרי נרמז בתורה שהגיע זמן הקץ ("אבא, כך כתוב בתורה")³⁷.

(31) ראה ספר הקץ (שנ"ז הרצל, תשע"ג).

(32) אגרת תימן סוף פ"ג.

(33) סנהדרין צז, ב.

(34) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 396.

(35) ראה לקו"ש ח"כ ע' 234 ובהערה 51.

(36) לקו"ש חכ"ט ע' 15 ואילך.

(37) ראה ספר הקץ (שנ"ז הרצל, תשע"ג) ע' 82.

הרמב"ן מביא כמה טעמים לכך שהוא מגלה את הקץ³⁸: (א) הגזירה והאיסור לגלות הקץ נאמר רק בדורות הראשונים, שהיו רחוקים מהגאולה, ולכן גילוי הקץ היה גורם חלישות באמונת עם ישראל, משא"כ עתה "שאנחנו קרובים מאוד לקץ... אולי בטלה הגזירה". ולכן הקץ שהוא מגלה יביא "תוספת טובה ונחמה" לעם ישראל. (ב) האיסור נאמר רק אם מגלים את הקץ בצורה ברורה ואומרים אשר בוודאות אז יהיה זמן הגאולה, אבל אם אומרים שהקץ הוא זמן "אפשרי" אשר אז אולי משיח יבוא, מותר לגלות סוג קץ כזה.

האברבנאל כותב³⁹ שדברי חז"ל שאסרו לגלות קץ נאמר רק אם עושים חשבונות על-פי הכוכבים ומזלות, אבל אם עושים חשבונות על-פי דברי נביאים שאמרו דבריהם ברוח הקודש - אז מותר. ואדרבה: הרצון לדעת את זמן הקץ מראה על התשוקה והציפייה של היהודי אל הגאולה. האברבנאל מוסיף "כאשר מתקרבים לזמן הגאולה.. יראו מה שלא ראו הראשונים" ולכן אפילו ילדים קטנים ידעו אז את זמן הקץ.

חשוב לציין, אשר כל הדיון כאן הוא דווקא על 'גילוי קץ', שפירושו הוא, אשר מגלים וקובעים שתאריך או שנה מסויים הוא יום בוא הגאולה. אבל ברור שאין שום שאלה ושום חשש בכך שאומרים על תקופה מסויימת שהיא תקופת הגאולה, שבה יש להתאמץ במיוחד בענייני תורה ומצוות כדי להתכונן לקראת הגאולה בציפייה ואמונה שיבוא הגאולה במהרה. לשם כך הרי נתנו לנו חז"ל את סימני תקופת 'עקבתא דמשיחא', כדי שאכן נדע שזוהי התקופה שלפני הגאולה ונוכל להיות מוכנים לקבל פני משיח צדקנו כראוי. גדולי ישראל כמו ה'חפץ-חיים' כבר כתבו אשר "אנו רואין בזמננו שנתקיימו כל הסימנים"⁴⁰ ולכן "כבר הגיע זמן אחרית הימים"⁴¹.

בעולמות העליונים

גילוי ה"קץ" של גדולי ישראל היה כמובן על-פי ראייתם למעלה, אם-כן נשאלת השאלה: לה: איך יתכן שזמן הקץ והגאולה עדיין לא הגיעה. ממה נפשך: אם מה שראו הצדיקים היה "קץ הגלות", למה עדיין אין גאולה בפועל ממש, ואם לא ראו "קץ הגלות", מהו הפירוש שראו שיש בזמן מסוים "קץ"?

על-כך יש כמה ביאורים:

(א) כל הקיצים שגילו גדולי ישראל, היו תלויים בעבודתם של בני ישראל. מובן אם-כן שהסיבה שהגאולה עדיין לא בא בפועל הוא בגלל שלא זכו בני ישראל על-ידי עבודתם

(38) ספר הגאולה (שער הרביעי).

(39) מעייני הישועה, מעיין א, תמר ב.

(40) 'שם עולם', שער ההתחזקות, פרק יב.

(41) 'חומת הדת' פרק יג.

להיות ראויים לכך שאכן תהיה זו שנת הגאולה⁴². עם זאת, בכל קץ כזה נפעל משהו מעין הגאולה כמו שלב נוסף בדרך לגאולה האמיתית והשלימה. בנושא זה ידוע ומפורסם הסיפור⁴³ אשר לאחר שחלפה שנת תר"ג, שעליה היה קץ, שאלו את כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק' מדוע לא באה הגאולה, והוא השיב שבאותה שנה נדפס ספר 'לקוטי תורה' של רבינו הזקן, וזהו גילוי מאור הגאולה, שחלו בדיוק בשנים של קץ.

ב) האדמו"ר מקאמאָרנא מביא הסבר מעניין⁴⁴: הקיצים שאמרו גדולי ישראל, אכן היו שעת קץ וגאולה מבחינת עבודתו של אותו צדיק. כל צדיק יש לנשמתו שורש מיוחד למעלה. כאשר צדיק ראה שבזמן מסויים יסיים את עבודתו, ציין תאריך זה כ'עת קץ'. אמנם אף-על-פי שמצד שורש נשמת צדיק זה (והנשמות השייכים לנשמתו) אכן נגמר הזיכוך והיה אצלו גאולה פרטית, לא זכינו שתהיה אז הגאולה הכללית, כי עדיין לא נגמר כללות העבודה של כללות נשמות ישראל.

ג) כ"ק אדמו"ר הזקן מסביר⁴⁵, שהצדיקים רואים את הדברים כפי שהם בעולמות העליונים, ושם אכן האירו גילויים של הגאולה בזמני הקץ. אבל בדרך לעולם הזה התח' תון יכולים לחול מניעות ועיכובים, וכך קורה שהגאולה אינה יורדת למטה. משא"כ, קץ שיבוא "לפיו של נביא בוודאי יקויים בלי שום שינוי".

(42) על-פי זוהר חדש, תיקונים צה, ב.

(43) ספר השיחות 'תורת שלום' ע' 237.

(44) היכל הברכה פ' בראשית ע' לו.

(45) מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שנה-ו.

☞ **סיבת העלם הקץ:** הסיבה שזמן הקץ אינו ידוע היא בכדי לאפשר את ביאת הגאולה לפני זמנו המיועד. בנוסף העלם הקץ נותן האפשרות לצפות אל הגאולה באמת בכל רגע.

☞ **סיבת חישובי הקיצין לשיטת הרמב"ם:** הסיבה שהרמב"ם פסק שאסור לחשב קץ, אבל הוא עצמו ערך קץ - הוא מפני שבתקופת הרמב"ם היה חלישות באמונה, ולכן הרמב"ם כתב קץ אמיתי בכדי לעורר את עם ישראל בתקוותם אל הגאולה.

☞ **סיבת חישובי הקיצין לשיטת עוד גדולי ישראל:** בין הסיבות למה מותר (לצדיקים) לגלות את זמן הקץ הוא מפני שהאיסור היה רק במקרה שכתוצאה מכך נגרם חלישות באמונה (כמו בדורות הראשונים או קץ וודאי). בנוסף גילוי קץ נאסר רק באופן שעושה חשבונות על-ידי כוכבים ומזלות.

☞ **פעולת זמן הקץ:** אף שלא הגיע הגאולה בפועל בזמן הקיצים שנאמרו במהלך הדורות, בכל זאת בכל תקופה שבה התגלה קץ נפעל עוד שלב בדרך אל (ומעין) הגאולה ואף היה גאולה פרטית לנשמת אותו צדיק. אמנם אף שבעולמות העליונים היה הארה של גילויים של הגאולה, בפועל היו מניעות ועיכובים אשר לכן לא היה גאולה למטה כפשוטו.

איסור דחיקת הקץ

מותר לתבוע גאולה?

בעניין תביעת הגאולה על-ידי תפילות, נשאלת השאלה: ידועים דברי גמרא במסכת כתובות¹: "הקדוש ברוך הוא השביע את ישראל שלא ידחקו את הקץ". הרמב"ם ב'אגרת תימן' מפרש את דברי הגמרא, שהכוונה שאסור לדחוק את הקץ על ידי העמדת משיחי שקר. אבל רש"י מפרש באופן אחר ובלשונו²: "שלא ירבו בתחנונים על כך יותר מדי".

אם-כן לפי שיטת רש"י איך אפשר לתבוע את הגאולה. האם אין בכך איסור של "דחיקת הקץ"?

גדולי ישראל במשך הדורות כתבו באריכות רבה בנושא³, ונאמרו בכך שיטות שר נות: יש אומרים שדברי רש"י לא נאמרו להלכה למעשה⁴, או שלא נאמרה מלכתחילה על תקופתנו בה כבר עבר זמן הקץ⁵. הסבר אחר הוא, כי המדובר שם במסכת כתובות הוא דווקא על דחיקת הקץ באמצעות פעולות שבאות על-ידי "קבלה מעשית" ולא על תפילות ובקשות⁶.

ובלשון הרבי⁷: "פשוט שכל זה אינו כלל וכלל עניין של דוחק את הקץ - כי אינו מדובר כאן בקבלה מעשית, השבעת מלאכים וכיוצא בזה: אלא - אודות לימוד התורה וקיום המצוות בשמחה ובהוספה, כולל גם ופשיטא - לחשוב על פירוש המילות כפשוטו,

---

(1) קיא, א. (לגרסת רש"י).

(2) שם ד"ה ושלא.

(3) לסיכום הנושא ראה דברי הרב שלום שי' צירקינד בקובץ הערות וביאורים (אהלי תורה) גליון

תשפב ע' 6.

(4) מנחת אלעזר - ד"ת ח"ו סימן ק"י.

(5) ראה 'אבקת רוכל' חלק ב, כלל ט.

(6) שו"ת חתם-סופר ח"ו סימן פו.

(7) לקו"ש ח"כ עמ' 384 בתרגום ללה"ק.

כשהוא עומד לפני הקב"ה ומבקש ממנו: 'ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים', ו'את צמח דוד עבדך' מהרה תצמיח - ושיתכוון לזה באמת. ואז - ישאל את עצמו: מה עשיתי בזה היום?".

טעם האיסור

מצינו סיפורים בדברי ימי ישראל על גדולי ישראל שהיה להם כוח לדחוק את הקץ⁸, וממילא אם היו עושים אז פעולות שונים היו חייבים מלמעלה מלשמוע בקולם ולהביא את הגאולה אף-על-פי שעדיין לא הגיע זמן הגאולה. אבל למעשה, לפועל יש חסרון בדחיקת הקץ, מפני שאז לא משלימים את בירור כל הניצוצות.

כ"ק אדמו"ר האמצעי מבאר⁹ שאם הגאולה תבוא לפני זמנה המיועד על-ידי הקב"ה (דחיקת הקץ), ממילא לא יהיה מספיק זמן בגלות לברר כל הניצוצות הקטנים, והם יאבדו כביכול. כך גם לגבי בני ישראל יתכן אשר ח"ו יהודים יאבדו מעם ישראל רח"ל. משא"כ אם תבוא הגאולה בזמנה המיועד, יהיה מספיק זמן להשלים את כל הבירורים של הניצוצות.

אמנם בזמנינו זה שכבר עבר זמן הקץ של הגלות וכבר נסתיימה עבודת הבירורים, אין שום חשש לעניין זה ויכולים לזרוז את הגאולה¹⁰. בנוסף לכך שאנו נמצאים בדור הגאולה, גם מצד מעמד ומצב עבודתנו, ומעמד ומצב העולם עצמו בזמננו זה - הכל כבר מוכן לגאולה.

דורנו - זמן הגאולה

הסבר הדברים:

בדורנו כבר עבר זמן הקץ ואנו עומדים מוכנים אל הגאולה מצד כמה פרטים, והם:

הפצת החסידות בשלימות: כאשר הבעש"ט עשה עליית הנשמה להיכלו של משיח, שאל את משיח: "אימתי קאתי מר", ומשיח ענה לו: "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה". על-ידי גילוי תורת החסידות והפצת המעיינות בכל מקום בדורות האחרונים על-ידי הבעש"ט ואח"כ על-ידי אדמו"ר הזקן ושאר רבותינו נשיאנו, נעשה העולם מוכן לגאולה. משום כך לא שייך לדחוק את זמן הקץ מפני ששעת הקץ כבר עברה מזמן, ועתה העולם רק ממתין

(8) ראה ספה"ש תשמ"ח ע' 628.

(9) שער אורה, שער פורים, ד"ה יביאו לבוש מלכות, פצ"ד ואילך.

(10) ע"פ שיחת י"ב תמוז תשמ"ז (מהקלטה). ראה גם תורת מנחם תשמ"ז ח"ד ע' 8.

לביאת המשיח בפועל ממש¹¹.

בזמננו אין יהודי בכל מקום בעולם שאין לו אפשרות ללמוד חסידות, ישנם שיעורי חסידות בכל מקום בעולם, וישנם ספרי חסידות מתורגמים לכל לשון וגם בברייל, הלשון של עיוורים¹².

ובלשון הרבי¹³: "כבר נפסק ונקצב הזמן . . . דהפצת המעיינות חוצה שהתחיל בי"ט כסלו לפני קצ"ב שנה, ומוכנים לקיום ההבטחה שכשיפוצו מעיינותיך חוצה אתי מר דא מלכא משיחא".

תשובה: בתורה נאמר: "ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקל¹⁴.. ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך¹⁵.. ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום¹⁶". על כך מפרש בעל ה"כלי יקר" בלשון¹⁷: "ובזה יבחן הדבר, במה שאמר "ושבת עד ה' אלקיך", כי מיד כאשר תגמר בלבך לשוב בתשובה שלימה עד ה', אף על פי שעדיין לא עשית הדבר הראוי להעשות בפועל... מכל מקום תיכף "ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך"¹⁸. וכך נפסק להלכה ברמב"ם שכתב¹⁸ שכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה ומיד הם נגאלין.

בדורנו הרבי הודיע שבני ישראל כבר עשו תשובה¹⁹, ואף הסביר²⁰ אשר דברים אלו מיוסדים על-פי דברי הגמרא במסכת קדושין²¹, שהמקדש את האשה "על מנת שאני צדיק (גמור) אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה". מגמרא זו אנו רואים שאפשר לעשות תשובה שלימה בשעתא חדא וברגע חדא - פשוט על-ידי הרהור תשובה. והרבי אומר שם: "אין לך אדם מישראל שלא הרהר תשובה (לא רק פעם אחת, אלא) כמה פעמים במשך ימי חייו . . . הרי בוודאי ובוודאי שמשיח צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד ממש".

בנוסף לזה, התשובה שצריכים ישראל בכדי להגאל היא תשובה של עם ישראל

(11) ספה"ש תשמ"ח ע' 628.

(12) ספה"ש ה'תנש"א ח"ב ע' 763. שם ע' 791.

(13) ספה"ש ה'תנש"א ח"א ע' 109.

(14) דברים ד, ל.

(15) דברים ל, ג.

(16) דברים ל, ח.

(17) דברים ל, א.

(18) הלכות תשובה פ"ז, ה"ה.

(19) ספה"ש ה'תשמ"ח ח"ב ע' 574.

(20) ספה"ש ה'תנש"א ח"א ע' 232.

(21) מט, ב.

כ"קומה אחת".¹ כלומר: עם ישראל הם "קומה אחת שלימה" ויש לכל עם ישראל ביחד עבודה כללית, ולכן אף-על-פי שהאדם יודע שיש אצלו בחייו הפרטי עניינים שצריכים לעשות תשובה עליהם, אין זה גורע ח"ו מזה שעם ישראל בתור כלל כבר עשו תשובה, וכמו שרואים במוחש שבזמן האחרון ישנה התעוררות תשובה גדולה בכל מקום, שיהודים פשוט מחפשים אלקות.

הודעת כ"ק אדמו"ר הרי"ץ: כבר בתקופת כ"ק אדמו"ר הרי"ץ עמדנו בשלבים האחרונים של ההכנות לגאולה, וכהודעתו הידוע² שכבר סיימו את כל העבודה בגלות ולא נותר רק "לצחצח את הכפתורים". בשיחת ב' ניסן תשמ"ח³ הרבי אומר: ש"בודאי שבימינו אלו נסתיימה גם העבודה דצחצוח הכפתורים".

כ"ק אדמו"ר הרי"ץ גם פרסם שהגזירות הקשות שעם ישראל עוברים בזמן מלחמת עולם השנייה הם "חבלי משיח", "ושלאלתר לתשובה לאלתר לגאולה". הרבי גם אמר⁴ אשר בגלל החבלי משיח - שהם הדברים המבהילים בלתי משוערים כלל וכלל, שאירעו בדורנו זה... הרי הוא דבר ברור ופשוט שכעת בני ישראל הם במצב שכבר עומדים מוכנים להיכנס לארץ ישראל, בגאולה ע"י משיח צדקנו.

ביטול סיבת הגלות: בגמרא מסכת יומא⁵ מובא, שחורבן בית שני היה בגלל עוון שנאת חנם. כעת, בגלל עבודתנו במשך השנים, כבר נתבטלה סיבה זו וכבר מוכנים לגאולה⁶.

* * *

מכל-זה מובן אשר בדורנו כבר הגיע זמנה של הגאולה. דבר ברור הוא אשר דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות, והדור הראשון של הגאולה⁷. לכן אין לראות בפעולות לזירוז הגאולה בדורנו זה כ"דחיקת הקץ"⁸. ובלשונו של הרבי⁹: "ובהדגשה - שאין זה דחיקת הקץ כלל, כי אם מפני שכבר הגיע זמנה של הגאולה .. שכבר נסתיימה כל העבודה, ולא נותר אלא "לצחצח הכפתורים", ולהמתין לביאת המשיח".

(1) ספה"ש ה'תשנ"ב ח"א ע' 65.

(2) ספר השיחות תרפ"ט ע' 42.

(3) ספה"ש תשמ"ח חלק ח"א ע' 355.

(4) ספה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 573.

(5) ט, ב.

(6) ספה"ש ה'תנש"א ח"ב ע' 717.

(7) ספה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 548.

(8) בכל-זה ראה גם: ספה"ש תנש"א ח"ב ע' 490. שם ע' 595. שם ע' 613. ספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 40. שם ע' 65. שם ע' 93 (וראה בזה גם ספה"ש תנש"א ח"ב ע' 808) ובספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 95. שם ע' 110. שם ע' 163.

(9) ספה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 628.

☞ **מותר לתבוע את הגאולה:** להלכה אין שום איסור בתביעת הגאולה על-ידי תפילה, מכיון שבתקופתנו כבר עבר זמן הקץ. האיסור חל רק על פעולות של "קבלה מעשית".

☞ **סיבת האיסור לדחיקת הקץ:** הטעם שנאסר לדחוק את הקץ היא משום שבמקרה כזה לא יהיה מספיק זמן לברר כל הניצוצות. אמנם עתה שכבר נסתיימה עבודת הבירורים ו"כלו כל הקיצין", אין שום חשש לעניין זה ולכן כבר עבר זמן הקץ.

☞ **איפה רואים שדורנו כבר מוכן לגאולה:** דורנו הוא דור שמוכן לגאולה מפני הסיבות הבאות: א) כבר התפרסם בדורנו תורת החסידות בכל העולם כולו בכל האמצעים הנדרשים. ב) כבר חזרו ישראל בתשובה. ג) כבר הודיע כ"ק אדמו"ר הריי"ץ שהעולם מוכן לגאולה. ד) כבר נתבטל סיבת החורבן - שנאת חינום. ממילא מובן שלא שייך בדורנו דחיקת הקץ, מפני שכבר הגיע זמן הגאולה.

חיים של מנוחה ופנימיות

תכלית אחת

בדרך כלל אנשים אינם רוצים לשנות את מעמדם ומצבם, אף שהם יודעים שהם אינם נמצאים במעמד ומצב של תכלית השלימות, מכיון שהם "מרגישים נוח" עם המצב שבו הם כבר נמצאים. אבל תורת החסידות מדגישה אשר לאדם יש משימה. תכליתו של האדם היא להיות "אחד" עם הקב"ה כביכול (שזהו מציאותו האמיתית של יהודי - אלקות!).

משמעות הדברים מעשה בפועל היא לחיות כל רגע עם ההכרה אשר לא רק שאין עוד אלוהים מבלעדי ה', אלא שאין עוד שום מציאות חוץ מהקב"ה, ולכן ממילא הסיבה שאנחנו מקיימים מצוות היא רק בגלל שכך הוא רצון הקב"ה.

חיים של מנוחה

אמנם כאשר אדם אינו מרגיש את הכוונה והתכלית בחייו, הוא אינו יכול להיות במנוחה והתיישבות אמיתית, כיון שהשינויים וכל הפרטים שבחייו (וטרדות הגלות) גורמים לו בלבול תמידי ש"שובר" אותו. דווקא כאשר הוא מרגיש את המטרה - הכוונה והתכלית - שמסתתרת בכל הפרטים, הרי זה מביא לו מנוחה. התוצאה המיידית מגילוי המטרה היא מנוחה ורוגע בכל העולם.

כך גם בנוגע לעבודת ה' של יהודי. אע"פ שבעבודת ה' של יהודי ישנם כמה וכמה פרטי דרגות ואופנים, אמנם שלימות העבודה (מתוך מנוחה) היא דווקא כאשר בכל פרטי עבודת היהודי נרגשת הנקודה האחת והיחידה: "אני (לא) נבראתי (אלא) לשמש את קוני"2.

(1) ראה ספה"ש ה'תנש"א ח"א ע' 345-353 ועוד.

(2) קדושין פב, ב.

ביאור הדברים: ברור שתפקידו של יהודי בעולם הוא לשמש את קונו. אבל אפשר להסתכל על כך בשני אופנים: היהודי הוא בן-אדם לעצמו, והוא כבן-אדם מקיים את רצונו של הקב"ה; אבל תיתכן דרך הסתכלות שונה: יש דבר אחד שקיים - הקב"ה! מלבד זאת אין כלום, אין מציאות של האדם והעולם לעצמו. כל מציאותו של היהודי הוא אך ורק בכדי לשמש את קונו ולעשות רצונו. כל התוכן של היהודי הוא רק זה שעל-ידו נשלמת כוונת הבריאה. אין כאן מציאות של אדם המשלים (fulfilling) את רצון ה', אלא כל מציאותו מלכתחילה היא רק צינור שדרכו מתבצעת כוונת הבריאה.

כתוצאה מכך, כאשר יהודי יודע ומבין שיש פה מטרה אחת ויחידה - לקיים את רצון ה' ולעשות להקב"ה דירה בתחתונים, הוא כבר לא מתבלבל והוא לא בלחץ, כי מה שיש לו מול העיניים זה דבר אחד - תכלית וכוונה אחת: "אני נבראתי לשמש את קוני".

מה שמונח לו כל הזמן זה איך לבצע הכי טוב את רצון ה'. סביב מטרה זאת מסתובבים כל החיים שלו, ועל ידי ידיעת המטרה, המצוות נעשות בשלווה ובמנוחה ובהרבה יותר שליו. במקום הרגשה של אדם בגלות ("א גלות מענטש") יש לו הרגשה של מנוחה בעבודת ה' שהוא גאולה פרטית של האדם והכנה לימות המשיח.

כל אחד מאיתנו יכול לפעול בעצמו ובעולם מנוחה. על ידי שנלמד את תורת החסידות, שבה מוסבר על התכלית שלשמה נבראנו - גלות את ה' בעולם, נזכור את תכלית ומטרת ירידתנו לעולם לפעול את ה'דירה בתחתונים' בשלימות בגאולה האמיתית והשלימה.

וכשנזכור את מטרתנו אכן נקיים כמה שיותר מצוות בשביל להביא את הגאולה, אך כל מה שנעשה יהיה מתוך מנוחה ובשלימות. כי מה שיש לנו מול העיניים זה רק מטרה ותפקיד אחד - לעשות את רצון ה' ולפעול את הגאולה.³

פנימי

אם אכן נחיה בהרגשה של מנוחה זו, ממילא כל דבר שנעשה בעבודת ה' נהיה "לגמרי שם". הרי ה' ברא את העולם עם מטרה אחת, לעשות לו דירה בתחתונים. וכל דבר שקורה פה בעולם זה בדרך למטרה הזאת. ומכיוון שכך זה בכל דבר שאנו עושים, אזי אפילו אם הוא רק הכנה למצווה - הוא כרגע הדבר הכי חשוב, כי בשביל המטרה שלנו הכל נוגע, ולכן כל דבר שאנו עושים בדרך לכך צריך לעשות אותו בכל הריכוז (concentration).

בקשר לכך הרבי מביא את הסיפור הבא שסיפר כ"ק אדמו"ר הריי"ץ: אחד החסידים

3) מעובד ע"פ ספה"ש ה'תנש"א ח"ב ע' 553 ואילך, לקו"ש חלק ח"י ע' 299. ראה גם ס' המועדים בחסידות (להרי"כ ז"ל) ע' 26 ואילך ועוד.

הגדולים שאל את כ"ק אדמו"ר הצמח צדק בענין נסיעתו לארץ ישראל ואמר שהוא מאוד רוצה להתעלות שם בתורה ועבודה. הצמח צדק ענה לו: לר' הלל מפאריטש לא חסרה ארץ ישראל ואתה רוצה ארץ ישראל, צריכים לעשות כאן את ארץ ישראל, עשה כאן ארץ ישראל ("מאך דא ארץ ישראל")⁴.

הרבי לומד מכך, שלכל אחד מאתנו יש הוראה לעשות ממקומו (קדושת) ארץ יש"אל, ולהפוך את הרגע הזה לרגע של גאולה אמיתית ושלמה. במילים פשוטות: כל דבר שאנחנו עושים אנחנו צריכים להיות שקועים בו, במיוחד בדברים החשובים כמו כשאנו לומדים, להיות מונחים רק בלימוד, וכשאנו מתפללים לחיות רק את התפילה והדיבור עם ה', וכך כל דבר. מי שחי כך יש לו חיים מוצלחים ומאושרים. מי שחי כך נקרא 'פנימי'. כל דבר שהוא עושה - הוא נמצא בו בפנימיות, ולא רק עם הידיים.

כי כדי שאנחנו נכבוש את העולם להיות דירה של ה', אנחנו צריכים שכל העולם כולו יתהפך להיות דירה, ובשביל זה צריך שאנחנו, הכובשים, נהיה כולנו שקועים בכיבוש ולא בדברים שלא קשורים עכשיו.

כל דבר שאנחנו עושים, זו עכשיו השליחות המיוחדת שלנו. בחיים שלנו אין שום דבר סתם. ולכן אנחנו צריכים לנצל את ההזדמנות ולמלא את המשימה בתכלית השלימות. גם כשאנו פה, ברגע האחרון שלפני הגאולה, עלינו לעשות את העבודה שלנו לזירוז הגאולה בתכלית השלימות, כל מה שנדרש ממנו עכשיו.

כל אחד - כל מה שהוא עושה, אפילו אם זה משהו קטן בפינה נידחת של העולם, זהו הדבר הכי טוב שהוא יכול לעשות עכשיו, משום שהקב"ה שלח אותו לכאן בכוונה מיוחדת בשביל מה שהוא יעשה עכשיו. והמטרה היא שדווקא הוא יעשה עכשיו את מה שצריך לעשות. ועל ידי שהוא באמת עושה את זה הוא משפיע על כל העולם ומזרז את ביאת הגאולה⁵.

(4) ע"פ אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הרי"ץ, כרך א', ע' תפה, אגרת עדר.

(5) ע"פ ספה"ש תנש"א ח"ב ע' 695 ואילך.

☞ **עולם של מנוחה:** כאשר לומדים חסידות אנו זוכרים את תכלית הכוונה שהיא **אחת:** "לשמש את קוני", כל אחד פועל בעצמו ובעולם מנוחה - מצב מעין ימות המשיח.

☞ **עולמו של פנימי:** כאשר אנו זוכרים את מטרתנו לעשות "דירה בתחתונים", אנו נשתמש בכל רגע עם כל הריכוז למלא כוונה ותכלית זו.

לעילוי נשמת

הבחור התמים

מיכאל ע"ה בן יבדלחט"א
הרה"ח ר' יהודה ליב שליט"א ראסקין

הוקדש ע"י:

לעילוי נשמת

השלוחה

מרת אלישבע בת ר' חיים הלוי ע"ה פיקרסקי

לעילוי נשמת

דבורה פיגא בת ר' שמעון ("הצדיק")

לזכות

דבורה לאה בת פרידא הינדא שתחי'
לרפואה שלימה קרובה

לעילוי נשמת
מיכאל בן אליהו ע"ה ועקנין
ושמש בת ימימה מרים ע"ה

לזכות
שושנה סולטנה בת מזל שתחי'
לרפואה שלמה קרובה

לזכות
רבי משה וחנה מעטוף
להתברך באריכות ימים ושנים טובות

נתרם ע"י
הרב אשר ושלומית שיחיו ועקנין
שיזכו לגדל את ילדיהם,
להיות חסידים יראי ה' ולמדנים
ולהתברך בבניי חיי ומזוני רויחי,
והכל מתוך הרחבה

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' אליהו בן
אברהם משה הלוי ע"ה

בייטעלמאן

נפטר מוצש"ק אור לט"ז אייר,
ל"א לעומר השתא

ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ

הרה"ח הרה"ג ר' מיכאל עקיבא גרשון
בן רפאל מנחם נחום ז"ל וגנר

מייסד וראש ישיבת ליובאוויטש - אהלי מ"מ - טאראנטא,
במשך למעלה מחצי יובל שנים
מסור בלב ונפש להצלחת תלמידיו התמימים - בגשמיות וברוחניות גם יחד,
בלימוד נגלה ונסתר ובפרט בדרכי החסידות והצפי' להגאולה.
הראנו איך לחיות בפועל עם הרבי, אין עוד מלבדו,
ואמת הוי' לעולם בפשטות

נפטר ביום י"ז אייר, ל"ב לעומר השתא
יה"ר שתיקף ומיד יקוים היעוד הקיצו ורננו שוכני עפר
בהתגלות נשיאנו מלכינו משיחנו נאו!

לזכות

התמימים בכל רחבי תבל
שהשקיעו רבות מזמנם וממרצם
בלימוד עיני גאולה ומשיח
ועי"ז מזרזים את ביאת המשיח
שיזכו להכין את עצמם והעולם כולו
לקבלת פני משיח צדקנו